

Raszka Jan Florian

Małgorzata Biernacka

Fot. ze zbiorów Muzeum Śląska Cieszyńskiego oraz Polskiej Cyfrowej Biblioteki Jeździeckiej.

Raszka (Raschka, Raschke, Raszek, Raszko, Reszek) **Jan** (Johann) **Florian**, rzeźbiarz, medalier, malarz, pedagog, ur. 2 V 1871 Ropica k. Cieszyna (Śląsk Cieszyński, obecnie Czechy), zm. 23 XI 1945 Kraków (pochowany na cmentarzu Rakowickim), syn Jana (wg aktu chrztu R. pisownia nazwiska: Raszka), rolnika oraz dróżnika kolejowego na linii Bogumin-Koszyce, i Marianny (Marii, Mareny, Marie) z domu Kiszą; dwukrotnie żonaty: z Władysławą Jadwigą z Jezierskich (Jeziorskich), studentką krak. Państw. Szkoły Przemysłowej (ślub 18 XI 1905 w Boguminie), a po rozwodzie (1916) - z Janiną Wiktorią z domu Zand, była uczennicą atelier Wilhelma von Debschitza w Monachium (ślub 14 XI 1917 w Krakowie).

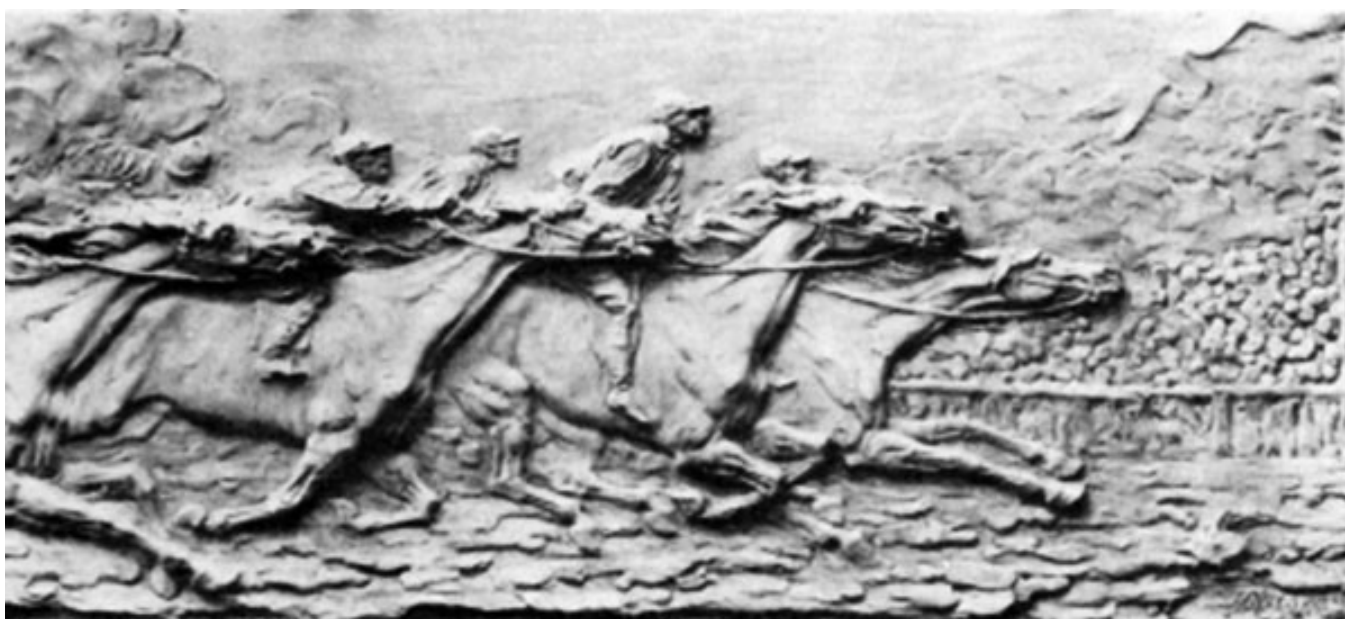

Jan Florian Raszka

Dzieciństwo R. spędził w części Śląska Cieszyńskiego należącej obecnie do Czech (Poręba k. Orłowej, Rychwałd, Wierzbica pod Boguminem).

Uczęszczał do pol. szkoły powsz. w Pudłowie, a następnie do niemieckiej w Boguminie. Rzeźbił wtedy gliniane figurki zwierząt, główkę aniołka, drewno; wyk. też płaskorzeźbiony medalion z portretem ojca, gips. W l. 1884-92 uczył się w niemieckim gimnazjum w Cieszynie. Z tego czasu pochodziło popiersie Juliusza Cezara, gips, popiersie poczmistrza Tapli ze Skoczowa, glina, 1888, oraz nieznanne z tytułów prace modelowane w glinie (odlewane w gipsie) i rzeźbione w miękkim kamieniu. Protektorem R. został generalny zarządca dóbr arcyksiążęcych na Śląsku, rezydujący na zamku w Cieszynie Rudolf Ritter von Walcher-Uysdal. Po ukończeniu 4. klasy (1888) R. pojechał do Krakowa (po informacje na temat studiów w SSP), Wieliczki, Bielska i Skoczowa. W 5. klasie (1888/89) bezskutecznie ubiegał się o stypendium Rady Szkolnej w Troppau (Opawa; obecnie Czechy); wstąpił też do pol. organizacji uczniowskiej „Jedność”. Wymodelował figurkę Zosi z Pana Tadeusza Adama Mickiewicza, gips, oraz medalion z wizerunkiem poety. Wakacje 1889 spędził w Łomnej i Jabłonkowie (obecnie Czechy); z tego czasu wzmiankowane: głowa nadleśniczego Haunolda z Łomnej, glina, obraz przedstawiający krowę, ol. Jesienią 1891 w Cieszynie R. modelował z natury, dzięki protekcji Walchera-Uysdala, reprezentacyjne popiersie arcyksięcia Eugeniusza Habsburga, glina (odlew gipsowy wyk. sztukator Schrott w Wiedniu). Maturę zdał w 1892. Studiował w akademii wiedeńskiej od 1892/93 do 1898/99. Przyjęty na malarstwo na skutek nieporozumienia dotyczącego terminu egzaminów na rzeźbę, przez 5 l. studiował u malarzy hist.: początkowo Siegmunda L'Allemanda, a od 1895/96 - Augusta Eisenmengera. Otrzymywał prywatne stypendium Walchera-Uysdala i bliżej nieokreślonego barona Gutmana. Należał do „Znicza” - założonego w 1894 pol. stów, akademików (studentów) na Śląsku Cieszyńskim. Podziwiał sztukę starożytnej Grecji i Rzymu; na I r. studiów wyk. rys. konkursowy na temat „Praca”, przedstawiający rzymskiego senatora za pługiem. Do sztukatora Schrotta w wiedeńskiej szkole przemysłu artyst. dawał odlewać modelowane przez siebie „rozmaite drobniejsze rzeczy”. Podczas wakacji w 1893 wyk. W Cieszynie wg „obrazów i innych podobizn” (J. Raszka) pierwsze studium do zamówionego przez Walchera-Uysdala popiersia feldmarszałka arcyksięcia Albrechta Habsburga, glina; pracę kontynuował z modelu w Wiedniu (gips, sygn. i dat. 1893, Muz. Śląska Cieszyńskiego Cieszyn). Tamże wyk. „grupkę tańca wiedeńskiego”: parę tancerzy z primabaleriną opery wiedeńskiej, panną Rathner (Rothner). Otrzymał zamówienie na eksponowaną na wystawie „Tysiąclecie Węgier” w Budapeszcie (1896) rzeźbę poświęconą przemysłowi górnictwu i hutnictwu (gips, malowany i patynowany); były to 2 grupy górników (wg R. „w duchu [Constantina] Meuniera”) oraz „plastyczny model gór i kopalń”. Od r.

akademickiego 1897/98 studiował rzeźbę: na oddziale ogólnym u Edmunda von Hellmera (wyk. tamże „wielką kompozycję” Pokusa') oraz w „szkole specjalnej” Kaspara von Zumbuscha. W 1898 modelował grupę Hołd naszemu cesarzowi Franciszkowi Józefowi I na konkurs ogłoszony przez zakłady metalowe Artura Kruppa z Berndorfu (Dolna Austria) z okazji jubileuszu 50-lecia rządów monarchy (II nagroda), pokazaną na jubileuszowej wystawie. Interesował się też rzeźbą monumentalną, a medalierstwo doskonalił dzięki wskazówkom Antona Scharffa, dyrektora wiedeńskiej Akademii Grawerskiej (Graveurakademie). Z tego czasu: wzmiankowany portret konny Walchera-Uysdała, brąz, portret konny arcyksięcia Eugeniusza Habsburga, brąz (wyk. dla królowej Hiszpanii; model: gips, sygn. i dat. 1898, Muz. Śląska Cieszyńskiego Cieszyn), proj. kałamarza z figurką św. Jerzego walczącego ze smokiem (dla arcyksięcia Eugeniusza; srebro ze złoceniami, onyks, 1899). W 1899 R. otrzymał I nagrodę w drugim konkursie firmy Krupp - na model grupy brązowej Przeszłe i przyszłe stulecie (Das schwindende und das kommende Jahrhundert, Das scheidende und das kommende Jahrhundert, Wiek XIX i XX), mającej reprezentować austriacki przemysł artyst.-brązowniczy na Wystawie Światowej w Paryżu w 1900. Alegoryczna rzeźba zakomponowana w formie kandelabru z trzema postaciami (fot. Tyg. ił., 1901 półr. II, s. 563) ostatecznie nie została w Paryżu pokazana.

Wyścigi konne. Plakietka srebrna. Ok. 1910 r.

Jesienią 1899 R. otrzymał od krak. architekta Sławomira Odrzywolskiego zaproszenie do udziału w restauracji katedry na Wawelu. T.r. przyjechał do Krakowa; na pocz.. 1900 modelował także medalion z profilowym popiersiem abpa warsz. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego (zm. 1895), brąz, sygn., do epitafium tegoż w krak. kość. Św. Krzyża (proj. Odrzywolskiego, wmurowane jesienią 1903). Po powrocie do Wiednia wyjechał przez Monachium i Salzburg do Paryża, gdzie zamieszkał przy rue Campagne Premiere na Montparnasse. Kontynuował naukę medalierstwa u Frederica C.V. Vernona, a rzeźbę studiował w muzeach i na Wystawie Światowej. Szczególnie zainteresował się twórczością Auguste'a Rodina. Z tego czasu: zaginiona grupa Modlitwa faraona, Autoportret (popiersie w kapeluszu), gips patynowany, sygn., wł. pryw. w Krakowie. Do Wiednia R. powrócił przez Londyn, Ostendę, Brukselę i Niemcy; jesień 1900 spędził w Łomnej. Ok. 1900 wyk. model pomnika Franciszka Józefa I przeznaczonego do Troppau (fot. w zb. pryw. w Krakowie). Zimą 1901 ukończył w Wiedniu rozpoczętą w 1899 na zamówienie arcyksięcia Eugeniusza Habsburga płaskorzeźbę Cud różany św. Elżbiety [Turyńskiej] (Rosenwunder der Heiligen Elisabeth), piaskowiec (3 x 1,5 m), wmurowaną następnie w ścianę fortyfikacji zamku Bouzov na Morawach (Czechy; zachowana). T.r. modelował posąg konny Franciszka Józefa I oraz otrzymał I nagrodę w rozpisany przez „cesarski urząd ochmistrzowski” konkursie na proj. nagrody cesarskiej w wyścigach konnych za statuetkę Współczesna amazonka, srebro (inaczej Nowoczesna amazonka; fot. Tyg. ił., 1905 półr. I, s. 192). W 1901 na

zamówienie austriackiego Min. Wojny wyk. proj. konnego pomnika księcia Württemberga do Grazu, niezrealizowany (wg R. rada miejska odmówiła „uchwalenia miejsca pod pomnik”, którego autorem miał być Polak). Wystawiał w wiedeńskim Künstlerhaus w 1. 1896 (Góral, terakota), 1900 (portret konny Mullera) i 1901 („grupa koni wyścigowych w biegu”); nadto w 1901 odbył się w pracowni kamieniarskiej specjalny pokaz Cudu różanego św. Elżbiety.

Na pocz. 1902 R. wyjechał do Karwiny (obecnie Czechy), gdzie w kopalni węgla robił studia do rzeźby z życia górników na zamówienie Gutmana (2 płaskorzeźby: Zdarz Bóg, gips, sygn. i dat. 1902, Muz. Śląska Cieszyńskiego Cieszyn, Szczęść Boże, gips czerniony, sygn., wł. pryw. w Krakowie). 22 II 1902 został mianowany przez c.k. Radę Szkolną Krajową we Lwowie zastępcą nauczyciela rys. ornamentalnego i stylów na Wydz. Przemysłu Artyst. Państw. Szkoły Przemysłowej w Krakowie; posadę objął w maju t.r. (od 22 I 1904 był nauczycielem, od 9 V 1907 - profesorem); wprowadził na zajęciach studiowanie ornamentów roślinnych z natury. Od 1903 nauczał rys. na kursach dla nauczycieli, a potem również na wieczorowych kursach dla rzemieślników. Ok. 1905 był prezesem Zw. Nauczycieli Rysunku. Uczestniczył w wakacyjnych kursach dla profesorów szkół zawodowych i artyst. organizowanych przez austriackie Min. Oświaty, m.in. w Salzburgu. Tamże w 1904 odbył kurs rzeźby u Franza Barwiga z Schule für Holzbearbeitung w Villach (Karyntia); wyk. wówczas konny posąg rycerza ze zwiniętym sztandarem: Książę Henryk Sandomierski w obliczu Jerozolimy (inaczej W obliczu Jerozolimy), gips, wyst. 1906 (fot. Tyg. il., 1913 półr. II, s. 574). T.r., wracając z Salzburga, był w Wenecji, Florencji i w Rzymie. W 1905 został zaproszony do wygłoszenia wykładów na uniwersyteckim kursie wakacyjnym w Cieszynie. W 1907 podjął próbę reorganizacji szkoły krak. Ponowił ją w 1913;

t.r. wyjechał do Wiednia i Pragi, aby zapoznać się z działalnością tamtejszych szkół przemysłu artyst. Przed 1914 jeździł do Warszawy, Lwowa, Berlina, Hamburga, Norymbergi, Drezna, Budapesztu i Kopenhagi, do Szwecji oraz do Włoch (w tym na wypoczynek i kuracje do Grado k. Triestu).

Od czasu przeniesienia się do Krakowa różnorodna i obfita twórczość R. obejmowała rzeźbę portretową, posągi konne, akty, grupy i płaskorzeźby alegoryczne, hist. i religijne, rzeźbę architektoniczną, pomniki oraz medalierstwo. Rzeźbił realistyczne popiersia portretowe, gł. męskie (nieopisane fot. w zb. pryw. w Krakowie). Nadal modelował konne statuetki - nagrody cesarskie w krak. wojskowych konkursach hippicznych: Jan III Sobieski, srebro (fot. Tyg. il., 1905 półr. I, s. 417), Ułan austriacki (fot. Tyg. il., 1905 półr. I, s. 192), Portret konny (mężczyzna w stroju współczesnym; fot. Tyg. il., 1905 półr. I, s. 189), Amazonka, srebro (fot. Świat, 1913 nr 22, s. 12). Wyk. też płaskorzeźbę Wyścigi, gips, wyst. 1906, brąz, wyst. 1913 (fot. Tyg. il., 1913 półr. II, s. 574). W 1907 wystawił Akt chłopca, gips, w 1914 - rzeźbę Po kąpieli (prawdopodobnie akt kobiecy), kamień. Modelował parę owalnych plaket z aktami kobiecymi: Brylanty, Perły, obie fot. Świat, 1913 nr 23, s. 7; model do Pereł, gips, ok. 1900, MSM (jako Portret modelki). Wśród prac z pierwszego dziesięciolecia XX w. jest ponadto Ursus walczący z turem (inaczej Ursus, Walka Ursusa z turem, Quo vadis?; błędnie Walka Ursusa z bykiem) — scena z powieści Quo vadis? Henryka Sienkiewicza (gips, wyst. 1904, Muz. Śląska Cieszyńskiego Cieszyn; mały model: terakota, wł. pryw. w Krakowie) oraz płaskorzeźba Wjazd Jadwigi i Jagiełły do Przemyśla (inaczej W 500. rocznicę Grunwaldu) wmurowana na zewnątrz pd. ściany apsydy katedry katolickiej w Przemyślu (obecnie archikatedra Wniebowzięcia NMP i Św. Jana Chrzciciela), odsłonięta 29 lub 30 X 1910 (odlew w brązie: firma A. Selzer, Wiedeń; model: gips, sygn., 1910, MN Ziemi Przemyskiej Przemyśl; tamże szkic w mniejszej skali, gips). W bliżej nieokreślonym czasie powstała zaginiona grupa Ave Caesar (fot. w zb. pryw. w Krakowie). Do alegorii R. powrócił modelując grupę dwóch powstańców z personifikacją Polonii - Rok 1863 (inaczej W bój!) z okazji 50-lecia powstania styczniowego, gips, wyst. 1913 (fot. Świat, 1913 nr 30, s. 3).

Typowo secesyjną pracą był Portret żony (Władysławy Raszkowej; statuetka w całej postaci, fot. Świat, 1908 nr 18, s. 5). Tylko z tytułów znane są rzeźby lub płaskorzeźby, być może symbolistyczne: Wiara, Smutek, Nieskończoność. Podobnie - zaginione rzeźby: grupa Nowe życie, gips, wyst. 1904 (prawdopodobnie identyczna z grupą Źródło życia, wg R. d. wł. śpiewaczki Ewy Bandrowskiej-Turskiej), oraz Marzenie (inaczej Pierwsze marzenia), wyst. 1907. Rzeźba Sztuka i natchnienie (inaczej

Kunst und Natur-, akty mężczyzny i skrzydlatej kobiety na skale, gips, fot. Tyg. il., 1905 półr. I, s. 188; być może identyczna ze wspomnianą przez T. Dobrowolskiego rzeźbą *Ars et vita*) inspirowana była niewątpliwie manierą Rodina, nie jest jednak prawdą stwierdzenie P. Szuberta, iż w innych pracach artysty „forma topniała jak wosk”.

Rewia kawalerii na Błoniach krakowskich. Plakieta brązowa, 1933.

Do katedry na Wawelu R. modelował 2 postaci rycerzy do baldachimu (projektu Odrzywolskiego) nagrobka króla Władysława Łokietka, ok. 1902 (wg tychże 3 figury odkute w kamieniu, jedna pozostawiona w gipsie) oraz 2 tympanony (putta z królewskimi i biskupimi insygniami) w portalach między ambitem i prezbiterium, brąz (wzmiankowane 1904 jako już wykonane); wyk. ponadto płaskorzeźbę *Matka Boska z Dzieciątkiem*, drewno, 1904, na neorenesansowe drzwi z brązu do kaplicy bpa Maciejowskiego (odlana w brązie 1909 lub wcześniej przez krak. firmę K.F. Kopaczyńskiego). Do nagrobka dyrektora I Szkoły Realnej Ignacego Leonarda Petelentza (zm. 1911) na cmentarzu Rakowickim w Krakowie R. wyk. plaketę portretową, brąz. Wyrzeźbił niewielkie, historyzujące figury: Sw. Jacek i Bł. Czesław oraz Bł. Joanna Aza z synami św. Dominikiem i bł. Mannelem, wszystkie alabaster, 1911 lub wcześniej, do pseudorenesansowego ołtarza w kaplicy Św. Dominika (Myszkowskich) w kość. Św. Trójcy (Dominikanów) w Krakowie. W 1911 wystawił rzeźbę *Matka Boska Różańcowa*, model do odkucia w marmurze (zapewne identyczna z rzeźbą *Matka Boska*, fot. Świat, 1912 nr 19, s. 2). Przed I wojną światową powstał model grupy ołtarzowej *Wręczenie kluczy św. Piotrowi* do kość. w Zawierciu (gips, wł. pryw. w Krakowie; niezrealizowany); w 1916 - modele grupy *Męki Pańskiej* na belce tęczowej kość. Jezuitów p.w. Serca Jezusowego (obecnie Bazylika Najśw. Serca Pana Jezusa) w Krakowie (wyk. przez snycerza z Austrii, drewno polichromowane, 1916-17).

R. był autorem dekoracji fasady Domu Tow. Technicznego w Krakowie (wzniesiony 1905-06; obecnie siedziba Naczelnej Organizacji Technicznej). Nad wejściem gł. tamże płaskorzeźba „alegoria techniki” (robotnicy i anioł z koroną), kamień, u szczytu płaskorzeźba „alegoria ochrony interesów przemysłu” (dwaj aniołowie i drzewo z herbami), kamień sztuczny (tytuły obu wg R.), poniżej 2 kroksztyny z głowami Krakowianki i Krakowiaka, kamień, nad oknem II piętra sowa, kamień, pod balkonem kroksztyn z głową Odrzywolskiego, projektanta budynku, kamień (rzeźby odkute w krak. pracowni Juliusza Szopińskiego). Wg Jurija Biriulowa R. w 1908 wyk. płaskorzeźbę *Cesarz i Iustitia*, kamień, do gmachu sądu w Samborze - jakoby zmienioną wersję własnej płaskorzeźby, kamień, 1906, przeznaczonej do sądu w Rzeszowie (dawny zamek Lubomirskich, ówczasie Sąd Obwodowy; o wmurowaniu tamże owej płaskorzeźby brak informacji).

W 1901 R. wystawił w krak. TPSP proj. pomnika Władysława Łuszczkiewicza. Wg A. Chołoniewskiego

w 1908 pracował nad konnym pomnikiem Tadeusza Kościuszki dla Lwowa. W 1909 wyk. zamówiony przez Schlesischer Landesausschuss (Śląski Wydz. Krajowy) w Troppau do szpitala w Cieszynie model pomnika doktora Teodora Haasego (założyciela tamtejszego szpitala ewangelickiego): popiersie oraz 3 figuralne płaskorzeźby, gips (fot. w zb. pryw. w Krakowie). T.r. powstał proj. konkursowy z okazji 500. rocznicy bitwy pol.-krzyżackiej - model fragmentu pomnika zwycięstwa pod Grunwaldem przeznaczonego do Krakowa: ekspresyjna grupa dwóch walczących rycerzy oraz dwóch koni (gips; fot. Tyg. il., 1909 półr. II, s. 882). R. projektował też pomniki według tradycyjnego kanonu pomnika 2. połowy XIX w.: Juliusza Słowackiego (postać siedząca w otoczeniu figur alegorycznych), Stanisława Moniuszki (posąg stojący; płaskorzeźba z harfistką na postumencie) oraz Adama Mickiewicza (postać siedząca, 2 figury alegoryczne), wszystkie niezrealizowane (fot. modeli w zb. pryw. w Krakowie). Kontrowersje wśród krytyki i artystów wzbudziła sprawa konkursu na pomnik posła do galicyjskiego Sejmu Krajowego i prezesa austriackiej Izby Posłów Franciszka Smolki na placu Smolki (obecnie iyhorenki) we Lwowie, rozpisanego przez tamtejsze Koło Architektów Pol., rozstrzygniętego w 1911. I nagrodę otrzymał proj. R. z posągiem Smolki w kontuszu i alegorycznymi płaskorzeźbami na postumencie, przewidziany do wykonania w brązie i granicie; fot. Sztuka (Lw.), 1911, s. 181. Obywatelski komitet budowy wybrał do realizacji wyróżniony tylko listem pochwalnym proj. Tadeusza Błotnickiego.

Czwórka legionistów. Rzeźba brązowa z pomnika w Kielcach, 1938.

Cezurę w życiorysie i twórczości R. stanowiły I. I wojny światowej. W 1914 przebywał pod Wiedniem na rekonwalescencji. W 1915 był przewodniczącym komisji dochodowej w wiedeńskiej Gospodzie Legionistów podległej Naczelnemu Komitetowi Opieki. W październiku lub listopadzie t.r. odsłonięto tamże tzw. tarczę legionową wg proj. R. (przeznaczoną do składania podpisów przez darczyńców; następnie - do odlania w brązie) NA GOSPODĘ LEGIONISTÓW 1914-1915, drewno, plastelina,

zaginiona (fot. środkowego fragmentu z płaskorzeźbą - legionista i kobieta z dzbanem - II. tyg. pol., 1915 nr 17, s. 267). Po powrocie do Krakowa R. zgłosił się do służby w Legionach Pol. Otrzymał przydział do Komendy Legionów Pol. jako rzeźbiarz wojenny. Oficjalnie służył w Legionach od 11 VIII 1916, na froncie przebywał jednak od maja t.r. za przyzwoleniem Kwatery Prasowej Naczelnej Komendy Armii; wraz z Julianem Fałatem pojechał do Legionowa na froncie wołyńskim. Stacjonował także w Rojowym Osiedlu 4. pułku piechoty Legionów Pol. pod Optową. Na Wołyniu wykonywał studia portretowe oficerów do serii medali i plaket. Po rozpoczęciu ofensywy rosyjskiej przebywał w Komendzie Grupy w Kozienicach. Na Wołyń powrócił w sierpniu t.r.; kwaterował na stałe w Piasecznej nad Stochodem. Wyk. w tamtym czasie plaketę Beliniak, brąz, sygn.: „J. Raszka. Piaseczna”, model posągu konnego Beliniak (fot. w zb. pryw. w Krakowie), proj. odznaki 4. pułku piechoty Legionów Pol., blacha żelazna, 1916, MNK, oraz proj. pomnika „Legionom 1914-15-16” (gips, wyst. 1916, fot. w zb. pryw. w Krakowie) -z postacią nagiego wojownika, „szablonowo skomponowany” (J. Remer). Jesienią 1916 - znów jako portrecista - przebywał w Baranowiczach i Iwankowiczach na Nowogródczyźnie. Od grudnia t.r. stacjonował w Warszawie w hotelu „Bristol”. 31 I 1917 został mianowany tytularnym chorążym.

Kilkakrotnie wyjeżdżał do Wiednia w sprawie bicia medali. Zawarł znajomość z Wojciechem Kossakiem, Stanisławem Lentzem, Bronisławą Smreczyńską (żoną Władysława Orkana). W Warszawie ponownie sportretował Józefa Piłsudskiego (po raz pierwszy - w 1916). 10 VIII 1917 został przeniesiony do Arch. Wojennego w Krakowie;

IX t.r. przydzielony do tamtejszego Arch. Legionów Pol., do Komisji Konserwacji Mogił Legionistów Pol. (jako referent opieki nad grobami). Reklamowany ze służby 25 X t.r., w związku z otwarciem we wrześniu Państw. Szkoły Przemysłu Artyst. w Krakowie; służbę zakończył 1 XI t.r.

Zdaniem samego R. w jego legionowych pracach „treść stała się ważniejsza od formy”, jednak forma ta bywa różnorodna i interesująca. Trzykrotnie podjął temat najsłynniejszej szarży kawalerii - pod Rokitną. Wyk. model medalu ROKITNA 13. 1915 VI. Z. [Zbigniew] WĄSOWICZ. J. [Jerzy] KISIELNICKI. R. [Roman] WŁODEK, (gips, 1915 lub 1916, a wers MNK; egzemplarze: srebro, cynk, brąz, bite, sygn., 1916). Ekspresyjna, ostro cięta płaskorzeźba Rokitna (inaczej Szarża pod Rokitną-, błędnie Szarża Kozaków, model: gips, sygn., ok. 1915, MSM) jest popisem wykorzystania rytmu powtórzeń oraz wirtuozerii w przedstawianiu sylwetek koni. Podobnie - zaginiona grupa Rokitna (głina, 1917, wyk. W pracowni warsz. SSP, fot. Wieś i Dwór. Ilustracja pol., 1917 nr 4-5, s. nlb. 19), w której R. posłużył się niespotykanym układem dwóch koni: wspiętego i leżącego na grzbiecie. Dominującą cechą wykonanych z niezwykłą biegłością legionowych płaskorzeźb portretowych był natomiast dokumentacyjny realizm. Tę samą metodę, wykorzystując wcześniejsze studia z frontu, zastosował R. pracując w 1917 w Warszawie i Krakowie nad swą najsłynniejszą rzeźbą legionową przedstawiającą czterech żołnierzy 4. pułku piechoty Legionów Pol. — Czwórka (inaczej Czwórka legionistów, Czwórka strzelców, Czwórka w marszu, Czwórka strzelecka w marszu, Pierwsza czwórka, Czwartacy, Grupa czwartaków), gips, odlew, 2 sklezione części, sygn., MNK, brąz, sygn., MSM; liczne fot. modeli w zb. pryw. W Krakowie; wyst. po raz pierwszy w 1918 - zapewne wersja w gipsie; wersja w brązie wyst. 1929 i 1933 (II nagroda Komitetu TZSP na konkursowej wystawie „Rok 1920”). W innych pracach realizm Czwórki ewoluował ponownie w kierunku alegorii. Wkrótce po odzyskaniu niepodległości R. obmyślał rzeźbę Zmartwychwstanie Polski (studium do tejsze: rzeźba Przebudzenie, wg R. przed 1939 w Państw. Zb. Sztuki, zaginiona). W 1919 powstała statua wojownika — Obrońcom Kresów (inaczej Kresom zachodnim-, fot. Tyg. il., 1920 półr. II, s. 598). W 1920 wzmiankowano inspirowane walką Legionów Pol. rzeźby lub płaskorzeźby Kaniów oraz Nagrobek bohaterom.

Podczas wojny pol.-bolszewickiej 1920 R. ponownie zgłosił się do służby wojskowej; został przydzielony do działu propagandy jako zastępca przewodniczącego sekcji plastyków. Projektował afisze (Dzicz idzie ze Wschodu, tempera papier, MNK) oraz - podobno - odznaki. Zapewne t.r. powstał model posągu konnego generała Józefa Hallera: dostojny, statyczny, o uproszczonych formach (fot. Tyg. ii., 1920 półr. II, s. 598). Bitwie warsz. 15 VIII 1920 poświęcona była rzeźba lub płaskorzeźba Cud nad

Wisła, gips, wyst. 1930.

W dwudziestoleciu międzywojennym R. kontynuował działalność pedagogiczną. 19 XI 1919 otrzymał z Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego nominację na przełożonego Wydz. Przemysłu Artyst. Państw. Szkoły Przemysłu Artyst. w Krakowie (od 1927 nazwa: Państw. Szkoła Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artyst.). Od 1 stycznia do 30 czerwca 1922 był jej tymczasowym kierownikiem, od 1 VII t.r. - dyrektorem. Jako profesor rzeźby wprowadził nowy program nauczania. 30 VI 1931 został przeniesiony na emeryturę; do 30 VI 1934 był nadal kontraktowym profesorem rzeźby. Informacja (Pol. życie art., 2) o otwarciu przez R. w styczniu 1920 prywatnej szkoły przemysłu artyst. w Krakowie jest nieprawdziwa; był to właśnie wspomniany Wydz. Przemysłu Artyst. - tymczasowo nie w swojej zwykłej siedzibie.

W 1925 R. wyjeżdżał do Paryża, Wiednia i Zurychu. W 1928 był delegatem na VI Międzynarodni Kongres pro Kreśleni a užita umeni a wystawy w Pradze. W drodze powrotnej zwiedził wystawę krajową w Brnie. W l. 20. XX w. jeździł na wakacje na Śląsk, w okolice Ustronia, w l. 1927-29 - do Jastarni; lato 1939 spędził w Ustroniu. Od 1932 mieszkał we własnej kamienicy (proj. Ludwik Wojtyczko) przy ul. Zbrojów 3 w Krakowie;

nad wejściem tamże wmurowana ośmiokątna płaskorzeźba: autoportret z żoną Janiną oraz córkami Anną i Danutą (Alegoria rzeźby), kamień sztuczny, sygn. i dat. 1932.

R., od młodości zainteresowany mechaniką, późniejszy posiadacz kilku austriackich patentów, należał do Krak. Tow. Techników. Nie do końca jasna pozostaje sprawa jego przynależności do związków artyst. Wg wzmianki w Wiad. artyst. w 1919 wybrano go na wiceprzewodniczącego Krak. Stow. „Rzeźba”; wg własnego Pamiętnika ... t.r. został prezesem Zw. Powsz. Art. Pol. w Krakowie (wg Łoży pełnił tę funkcję w l. 1919-20). W 1921 należał do założycieli Krak. Tow. Art. Malarzy i Rzeźbiarzy Sztuka Rodzima (utworzonego 27 VI t.r.). W l. międzywojennych (brak dokładniejszych danych) był jednym z prezesów ZZZPAP w Krakowie; wystąpił ze z w. podczas bojkotu przez Krak. artystów Dyrekcji TPSP w Krakowie (1927), rozciągniętego wkrótce również na szkołę, w której wykładał. Był członkiem rzeczywistym Warsz. TZSP (nie wcześniej niż od 1920; wymieniany w spisach od 1925). Należał do Tow. Przyjaciół MNK (wzmianka 1931), Zw. Legionistów Pol. oraz do utworzonej w 1933 Sekcji Plastików Zw. Legionistów w Krakowie. 11 V 1921 został powołany do Rady Sztuk Pięknych przy Min. Kultury i Sztuki. W marcu 1931, razem z Władysławem Jarockim i Zbigniewem Pronaszką, wybrany do Rady Przybocznej prezydenta m. Krakowa (odpowiednik rady miejskiej; funkcję tę pełnił do 1932).

Odnaczony 27 VIII 1926 Krzyżem Oficerskim Legii Honorowej (w związku z pracą przy organizacji paryskiej Międzynar. Wystawy Sztuki Dekoracyjnej 1925), 18 V 1926 Krzyżem Legionowym, 27 XI 1929 Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski „za zasługi na polu sztuki”, 27 I 1930 Honorową Odznaką Państw. Szkoły Sztuk Zdobniczych i Przemysłu Artyst. w Krakowie, 29 XII 1933 Medalem Niepodległości, w 1938 Zł. Krzyżem Zasługi i br. medalem kuratorium Okręgu Szkolnego Krak., nadto w bliżej nieokreślonym czasie odznaką „Za Ojczyznę i Wolność”.

W l. międzywojennych R. zajmował się nadal rzeźbą portretową: Portret żony (Janiny Raszkowej), gips, wyst. 1919, Siedzące dziecko (Anna Raszówna), ceramika szkliwiona, sygn., 1919, Główka Danusi (Danutka Raszówna), terakota, sygn., 1923, Portret Wandy Radwańskiej, ceramika szkliwiona, ok. 1926 (3 ostatnie wł. pryw. w Krakowie), popiersie prezydenta Rzeczypospolitej Pol. Gabriela Narutowicza do pomnika w Bielsku-Białej, gips patynowany na brąz, 1928 (fot. Głos Prawdy, 1928 nr 292, s. 1),

Posąg tzw. „Śląskiej Nike” z cieszyńskiego pomnika Jana Raszki Legionistom Ślązakom Poległym za Polskę, odsłoniętego w 1934 r., (rekonstrukcja 2005 r.)

popiersia prezydentów Krakowa, Józefa Friedleina i Karola Rollego, oraz architekta i posła na Sejm Krajowy Józefa Sarego wykonane dla Wodociągów Miejskich (wszystkie l. 30. XX w.). Wielokrotnie portretował Józefa Piłsudskiego: Józef Piłsudski, brąz, wyst. 1918, Piłsudski, posąg, wyst. 1921, Józef Piłsudski, wyst. 1924, Popiersie Marszałka Józefa Piłsudskiego, rzeźba Marszałek, Komendant Piłsudski, gips, wszystkie wyst. 1934. W zb. pryw. w Krakowie jest Popiersie Józefa Piłsudskiego, gips, nadto fot. modeli: portret w półpostaci, gips, posąg stojący, gips i zapewne brąz, popiersie, gips, z napisem: „rzeźbił chorąży Jan Raszka”. Do 1939 na Wawelu był Marszałek Józef Piłsudski, gips, przed 1928, zaginiony; w 1996 w galerii Panorama w Warszawie sprzedano popiersie Marszałek Józef Piłsudski, brąz, sygn.

Spod ręki R. wyszło realistyczne studium Stary baca z Istebnej na Śląsku, gips (fot. Orli Lot, 1926 nr 7, tabl. nlb.), figurka Narciarz (nagroda za wojskowy narciarski bieg patrolowy, brąz, 1927; fot. w zb. pryw. w Krakowie) oraz kilka aktów: Akt stojącej kobiety (fot. Maski,

1918 nr 35, s. 687), grupa Macierzyństwo, gips, odlew, sygn., wyst. 1919, MNK, Akt klęczącej kobiety, gips, sygn. i dat. 1920, MN W (w 1921 nagrodzony i zakupiony przez Min. Kultury i Sztuki), Akt kobiecy, gips, sygn., Akt pochylonej dziewczynki, brąz, ok. 1925, oba wł. pryw. w Krakowie. Nie stronił też od rzeźby religijnej. Wyrzeźbił figurę Chrystusa, drewno, 1918 lub

1919 (zaginiona), płaskorzeźbę Pieta (fot. w zb. pryw. w Krakowie). W styczniu 1920 otrzymał II nagrodę za figurkę Matki Boskiej oraz III nagrodę za figurkę na temat dowolny w ogłoszonym przez Min. Kultury i Sztuki konkursie rzeźbiarskim na dewocjalia. Z l. 20. XX w. pochodzą Matka Boska z Dzieciątkiem, ceramika szklwiona, Matka Boska Bronowicka, gips kolorowany, sygn., obie wł. pryw. w Krakowie. R. wyk. ponadto proj. ołtarza z owalną płaskorzeźbą Serce Pana Jezusa, drewno polichromowane (pocz. l. 30. XX w.), do kość. Matki Bożej Królowej Korony Pol. na terenie Krajowego Zakładu dla Umysłowo Chorych w Kobierzynie pod Krakowem (obecnie dzielnica Krakowa - Dębniki; Krak. Szpital Neuropsychiatryczny im. Józefa Babińskiego; ołtarz zachowany; fot. modelu w zb. pryw. w Krakowie). W 1937 zaprojektował neogotycki ołtarz gł. Św. Tomasza do kość. Św. Tomasza w Sosnowcu-Pogoni, drewno (zachowany), z grupą Chrystusa i apostołów (Niewierny Tomasz) w polu gł.; wg R. ołtarz wyk. w l. 1937-38 Maciejewski (Maciejewski) w Krakowie (modele figur: Św. Franciszek, Św. Antoni Padewski, obie gips, wł. pryw. w Krakowie).

Do kość, ewangelickiego Św. Marcina w Krakowie R. sporządził proj. i model neorenesansowego epitafium Mikołaja Reja z profilowym portretowym medalionem, odkutego w kamieniu przez Piotra Cekiera, sygn. i dat. 1920 (usunięte przez hitlerowców w 1940, odsłonięte powtórnie w 1986; w KZSP błędnie określone jako fragment nagrobka, zapewne pastora). W 1920 wzmiankowano epitafium księcia Adama Sapiehy i Jadwigi z Sanguszków, rodziców kardynała Adama Stefana Sapiehy: tablicę marmurową z medalionem Matka Boska Bolesna, brąz (model: gips, wł. pryw. w Krakowie). R. zaprojektował też tablicę pamiątkową, kamień, z profilowym popiersiem Leona Kulczyńskiego, w l. 1887-1922 dyrektora Gimnazjum Św. Anny (od 1928 Gimnazjum im. Bartłomieja Nowodworskiego, obecnie I Liceum Ogólnokształcące im. Bartłomieja Nowodworskiego) w Krakowie, wmurowaną tamże 17 XI 1928. Na tamtejszym cmentarzu Rakowickim znajdują się: na nagrobku Idzikowskich Maurinów - płaskorzeźba z popiersiem kobiety (cięta w stylu „Rytmu”), na nagrobku Elżbiety (zm. 1927) i Stanisława (zm. 1926) Starowiejskich - krucyfiks, kamień, na nagrobku Zofii i Jana Zarzyckich - 2 klasycyzujące figury płaczków (stojąca i klęcząca), 1927 (kompozycja architektoniczno-rzeźbiarska z obeliskiem proj. Zarzyckiego [?], zrealizowana w krak. zakładzie Braci Trembeckich). W zb. pryw. w Krakowie jest uszkodzony model rzeźby (anioł i młodzieniec), gips, przeznaczonej na nagrobek rodziny Wojnarów na cmentarzu ewangelickim w Cieszynie, l. 30. XX w.

Ok. 1920 R. zainteresował się nową tematyką. Postanowił wprowadzić „w sztukę - chociażby dekoracyjną” motywy prasłowiańskie; za najodpowiedniejszy do tego materiał uznał drewno i terakotę, a za styl - formizm, rozumiany jako „wielkie, prymitywne, proste formy”, które „najlepiej odpowiadają archaicznej treści” (J. Raszka). W 1920 wzmiankowano 2 warianty posągu wojownika w słowiańskim

hełmie, w zb. pryw. w Krakowie jest Słowianka, terakota, sygn., 1928, Słowianka ze zniczem, gips, Woj słowiański, terakota, sygn., 1928, oraz fot. rzeźby Świątynia Światowida, gips. W 1. poł. 1. 20. XX w. powstał cykl figur „Bogowie słowiańscy” (niektóre o cechach art déco): Żywią - bogini plonów, ceramika szklwiona, Światowid, gips, Nocema (Nocena) - bogini nocy, gips (fotografie w zb. pryw. W Krakowie), Zbożena, Bory na (kobieta z sierpem i snopem zboża; fot. Światowid, 1926 nr 40, s. 15), Swarżyc, ceramika barwna szklwiona, ok. 1924, wł. pryw. w Krakowie. Najbardziej „prymitywną”, inspirowaną stylem art déco formę złożoną z ostro ciętych dużych płaszczyzn otrzymał Perkun, drewno dębowe, sygn. i dat. 1923, MNK (na konkursowej wystawie TZSP „Rzeźba pol.” w 1927 nagroda Kur. warsz.).

W 1. 20. i 30. XX w. R. tworzył nadal rzeźbę architektoniczną. W 1926 wygrał konkurs na dekorację rzeźbiarską hali targowej, rozpisany przez magistrat Piotrkowa Trybunalskiego; rzeźby wg modeli R. odkuł w Warszawie Zygmunt Otto, kamień, 1927: nad wejściem gł. figura Hermesa (fotografie modelu, gips, w zb. pryw. w Krakowie), nad pozostałymi bramami 3 figury - personifikacje różnych gałęzi rolnictwa, w zwieńczeniu ścian szczytowych 2 rodzajowe płaskorzeźby z herbem Piotrkowa - alegorie „handlu regionalnego” i „handlu międzynarodowego” (M. Omilanowska). W 1927 wygrał konkurs na wystrój gł. klatki schodowej gmachu Urzędu Wojewódzkiego i Sejmu Śląskiego w Katowicach. Zrealizowano 4 płaskorzeźby alegoryczne: Śląsk rolniczy, Śląsk przemysłowy, Śląsk powstańczy (inaczej Powstanie śląskie), Alegoria Województwa Śląskiego, ponadto na fasadzie płaskorzeźbę - godło państwowe ze skrzydlatymi geniuszami (wszystkie zniszczone podczas II wojny światowej; w zb. pryw. W Krakowie fotografie oraz modele, gips: Śląsk rolniczy, Śląsk przemysłowy, Śląsk powstańczy, Godło państwowe, sygn. i dat. 1928). Płaskorzeźby te pokazują ewolucję stylu rzeźbiarskiego R.: relief jest płaski, modelunek oszczędny, figury monumentalne. Te same cechy - ze znacznie większą

Beliniak. Plakieta brązowa, ok. 1917.

dożą monumentalności - ma trzyczęściowy figuralny fiyz alegoryczny na fasadzie gmachu sądu w Łodzi (obecnie Sąd Okręgowy): Sąd cywilny, Instytucja, Sąd karny (tytuły wg R.), kamień sztuczny, wg Łozy 1930 (w zb. pryw. w Krakowie fotografie modeli, gips; jeden model, gips, MSM). Przykładem monumentalnej rzeźby pełnej są 2 pary posągów Górniczy i Hutniczy (inaczej Górnictwo i Hutnictwo) przed Akademią Górniczo-Hutniczą w Krakowie: w oryginale kamień sztuczny, 1935 (wg proj. R. wyk. sztukator Władysław Popek w Krakowie; fot. Ilustracja pol., 1935 nr 51, s. 206; fot. modeli w zb. pryw. w Krakowie); rozebrane w 1958 na skutek złego stanu zachowania, w 1979 wyk. repliki w większej skali (Bogusz Salwiński, Jan Siek). Ostatnim proj. R. z dziedziny rzeźby architektonicznej były 2 rzeźby gipsowe i rysunki, wysłane z Krakowa 19 VI 1939 na konkurs na elewację Dworca Głównego w Warszawie (ogłoszony 6 III 1939), zaginione.

Ważną częścią twórczości R. pozostała również rzeźba pomnikowa. W dwudziestoleciu międzywojennym wzniesiono, gł. na Śląsku, kilka monumentów jego autorstwa. Pomnik Powstańców i Legionistów Śląskich (inaczej pomnik Wolności) odsłonięto w Dziedzicach w 1919 (wg Łozy i PSB 1921): na obelisku płaskorzeźba z godłem państw. Polski, posągi Legionista i Powstańców (fot. Nowości ił., 1924 nr 33, s. 8); niezachowany (fot. modeli figur w zb. pryw. w Krakowie). Upamiętniający walki z wojskami czeskimi (1919) pomnik Obrońców Śląska (inaczej Poległym za wolność Śląska) odsłonięto w Skoczowie w 1921 (wg Łozy i PSB 1923): na szczycie - rzeźba orła, miedź, na postumencie - alegoryczna płaskorzeźba Góral beskidzki walczący z lwem (początkowo gips patynowany na brąz; już po odsłonięciu zapewne odlana w brązie); niezachowany (fot. w zb. pryw. w Krakowie). Realizując

zamówienie na pomnik Poległych (inaczej: Poległych bojowników śląskich, Poległych w I wojnie światowej) dla Zawiercia, R. zaprojektował „na grobowcu dwóch rycerzy modlących się za poległych” (J. Raszka). Jak się wydaje, proj. ten ostatecznie zrealizowano w Sosnowcu, 1928 (obelisk oraz 2 klęczące postaci: fot. Głos Prawdy, 1928 nr 293, s. 1).

W Cieszynie stanął pomnik księcia cieszyńskiego i oświęcimskiego Mieszka I (1252-56 - ok. 1315), na postumencie z d. pomnika cesarza Franciszka Józefa I, odsłonięty 20 lub 21 VI 1931, usunięty w czasie II wojny światowej, ustawiony ponownie w 1957: monumentalny posąg rycerza, brąz (model: gips patynowany, sygn., 1931, MSM), płaskorzeźby, kamień sztuczny, w zwieńczeniu orzeł, brąz, niezachowany (fot. modeli oraz pomnika w stanie sprzed 1939 w zb. pryw. w Krakowie). W Bogucicach (obecnie dzielnica Katowic) 18 IX 1932 odsłonięto pomnik Powstańców Śląskich z alegoryczną grupą (orzeł i robotnik walczący ze smokiem, zapewne brąz) oraz płaskorzeźbą - stylizowanym godłem państw, (zapewne kamień), niezachowany (fot. modeli, w tym jednego sygn.: „J. RASKA. [sic!] 1931.”, w zb. pryw. w Krakowie). W Krośnie 23 X 1932 odsłonięto pomnik Ignacego Łukasiewicza: realistyczny posąg o klasycyzującej formie, brąz (odlew Bracia Łopieńscy, Warszawa; model: gips, Akademia Górniczo-Hutnicza w Krakowie), cokół granit; zachowany (w zb. pryw. W Krakowie fot. modeli zaniechanych wersji: popiersia oraz posągu z lampą naftową).

Drugim monumentem projektu R. zrealizowanym w Cieszynie był pomnik Legionistom Ślązakom poległym za Polskę (inaczej: pomnik Wolności, Victorii, Ślązaczki Cieszyńskiej), odsłonięty 28 X 1934 (w 20. rocznicę wymarszu z Cieszyna Legionu Śląskiego), zniszczony 1 IX 1939. Składał się nań posąg Ślązaczki ze wzniesioną szablą, brąz (odlew Bracia Łopieńscy, Warszawa; model: gips patynowany, sygn., 1934, MSM, wyst. 1935 i 1937 jako Do boju oraz Zwycięstwo; w zb. pryw. w Krakowie fot. pomnika przed 1939 oraz modeli różnych wariantów posągu Ślązaczki); na wysokim postumencie (z tytułowym napisem) była tarcza z nazwami bitew, płaskorzeźba z wizerunkiem legionisty Jana Łyska poległego w 1915 pod Kostiuchnowką, brąz, tablica z patriotycznym wierszem (cytowanym w Pamiętniku ... R.), brąz (obie w Izbie Tradycji Komendy Hufca Ziemi Cieszyńskiej Zw. Harcerstwa Pol., Cieszyn). R. wyk. również w małej skali replikę pomnika, dodając płaskorzeźby z widokami miejscowości na Zaolziu (Bogumin, Frysztat, Cieszyn, Trzyniec, Jabłonków), brąz (cokół: metal złożony i srebrzony) - wręczoną marszałkowi Edwardowi Rydzowi-Śmigłemu w sierpniu 1939 jako dar Związków Strzeleckich. Posąg Ślązaczki, brąz, odlano ponownie w 2005 (obecnie, przed rekonstrukcją całego pomnika, wyst. na dziedzińcu Muz. Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie).

W bliżej nieokreślonym czasie R. obmyślał dla Krakowa pomnik wymarszu I Kompanii Kadrowej Legionów Pol. z Oleandrów, w którym zamierzał wykorzystać własną rzeźbę Czwórka. Umieszczono ją też na pomniku poległych legionistów na cmentarzu Rakowickim, 1927 (proj. Wacława Boratyńskiego). W 1937 R. otrzymał zamówienie na pomnik Czynu Legionowego (inaczej: Czynu Legionów, Legionów) w Kielcach, którego odsłonięcie planowano na 25. rocznicę wkroczenia I Kompanii Kadrowej do Kielc. Wykonał model (głina, zaginiony) powiększonej do monumentalnych rozmiarów Czwórki. Na skutek przyspieszenia terminu o rok, pomnik kielecki tymczasowo zrealizowano jako gips patynowany na brąz, na postumencie z czerwonego granitu (fot. Tyg. il., 1938 nr 41, okładka, Antena, 1938 nr 42, okładka). Odsłonięty 2 X 1938, zniszczony przez hitlerowców w 1939 (t.r. w warsz. firmie Bracia Łopieńscy rozbito również duplikat odlewu gipsowego przeznaczony do odlania w brązie; cokół rozebrano w 1950), został zrekonstruowany przez rzeźbiarza Stefana Maja (brąz, 1991) i odsłonięty ponownie w Kielcach 11 VIII 1991.

Niezrealizowane pozostały inne proj. R.: pomnik „Nocy listopadowej” (przeznaczony przed budynek Szkoły Podchorążych w warsz. Łazienkach), modelowany jakoby na konkurs ogłoszony ok. 1920 przez TZSP (w Spraw. TZSP brak wzmianki) - z neoklasycystycznym posągiem kobiety oraz płaskorzeźbą (profilowe popiersia trzech podchorążych) na cokole (fot. Nowości il., 1924 nr 33, s. 8; fot. 2. wariantu - z płaskorzeźbą kobiety - w zb. pryw. w Krakowie); opracowany w przewidywaniu konkursu związanego z 900-leciem śmierci króla (1925) proj. konnego pomnika Bolesława Chrobrego {Chrobry, „szkic” do pomnika, brąz, sr. medal na Salonie jubileuszowym TZSP w 1935; fot. w zb. pryw. w Krakowie);

zamówienie na proj. pomnika Adama Mickiewicza do Drohobycza, 1938 (brak danych o wykonaniu modelu); zamówienie na pomnik Tadeusza Kościuszki do Dąbrowy Górniczej (model posągu w sukmanie, 1938, fot. w zb. pryw. w Krakowie; tamże fot. modeli 3 wersji pomnika konnego oraz modelu posągu ze wzniesioną szablą, z postacią geniusza zrywającego kajdany na cokole).

Wydany dla uczczenia zasług Franciszka Piekosińskiego (1844—1906), profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego, znanego heraldyka i numizmatyka. 1908 r.

Nieudany przedsięwzięciem pol.-czechosłowackim był zamysł wzniesienia pomnika lotników Franciszka Żwirki i Stanisława Wigury w miejscowości Cierlicko (Terlicko) k. czeskiego Cieszyna, w miejscu katastrofy 11 IX 1932. We wrześniu t.r. pol.-czechosłowacki komitet budowy powierzył jego realizację R. oraz Juliusowi Pelikanowi z Ołomuńca. Wspólny model przedstawiono 25 II 1933 w Morawskiej Ostrawie: posąg lotnika ze śmigłem (Pelikan), na cokole płaskorzeźba z alegorią Zgody (tenże) oraz płaskorzeźby (zapewne R.): profilowy portret Żwirki i Wigury, zawody lotnicze III Challenge International de Tourisme w Berlinie w 1932, sceny katastrofy i pogrzebu oraz heraldyczne przedstawienia lwa czeskiego i orła pol. (fot. II. kur. codz., 1933 nr 65, s. 6, nr 252, s. 4). Odślonięcie pomnika planowano na 10 IX 1933 (posąg - dioryt lub bazalt, płaskorzeźby - brąz, cokół - granit); wiosną t.r. strona pol. wycofała się z komitetu budowy na skutek nieporozumień związanych z obsadą probostwa w zamieszkanym gł. przez ludność pol. Cierlicku. Pomnik wg proj. Pelikana (posąg lotnika ze śmigłem) wzniesiono w 1950.

W 1. 30. XX w. R. kilkakrotnie podejmował pracę nad pomnikiem Józefa Piłsudskiego (jeden z proj. wyst. 1934; Józef Piłsudski na koniu, model pomnika, gips, sygn., 1935, Muz. Śląska Cieszyńskiego Cieszyn). W zb. pryw. w Krakowie są fot. modelu posągu konnego (z trzema płaskorzeźbami na cokole), dwóch modeli figury stojącej, wspartej na szabli (w jednej z wersji przed cokolem grupa trzech legionistów), modelu półpostaci w maciejówce (na cokole z płaskorzeźbą). Nie została potwierdzona informacja o udziale R. w konkursie (ogłoszonym 12 I 1936, rozstrzygniętym 11-12 I 1937) na „proj. szkicowy” pomnika Marszałka Piłsudskiego i Powstańca Śląskiego w Katowicach. W ogłoszonym w 1936 konkursie na pomnik Piłsudskiego w Warszawie R. otrzymał wyróżnienie w I etapie rozstrzygniętym w 1937 (posąg konny na tle stylizowanego łuku triumfalnego z płaskorzeźbami i krzyżem, z rzeźbą Czwórka na podeście przed cokolem). Proj. przewieziony 19 VI 1939 do MNW, zaginiony (fot. II. kur. codz., 1937 nr 214, s. 10; mały model posągu Piłsudskiego, gips, w 1987 wł. pryw. w Krakowie; fot. wersji z posągiem konnym i dwoma trzyosobowymi grupami legionistów po bokach cokołu w zb. pryw. w Krakowie). R. otrzymał również zamówienie na pomnik Piłsudskiego do Bogumina (niezrealizowane), a w 1939 uczestniczył w konkursie na pomnik Piłsudskiego w Wilnie: 30

III 1939 do tamtejszego Komitetu Uczczenia Pamięci Marszałka Józefa Piłsudskiego przesłano modele gipsowe. Wg małego modelu Józef Piłsudski na koniu, brąz, 1938 (z projektu na pomnik warsz., wł. pryw. w Krakowie) wzniesiono pomnik Piłsudskiego w Lublinie, odsłonięty 10 XI 2001 (posąg - brąz, cokół - granit; model realizacyjny wyk. rzeźbiarz Krzysztof Skóra z Chełma, 2001).

XX rocznica wymarszu pierwszej kadrówki Legionów z Krakowa. Projekt medalu, gips, 195 mm, 1934.

Na drugim biegunie działalności artyst. R. sytuuje się zbiór drobnych form rzeźbiarskich: medale, medaliony i plakiety. Dorobek medalierski, ceniony przez jego współczesnych, jest niezwykle bogaty ilościowo i interesujący formalnie. W medalach krak. z pocz. XX w. „relief jest płaski, modelunek subtelny, rysunek staranny” (A. Więcek). R., dbając zawsze o czytelność treści, komponował medale zwykle w ten sam sposób: na awersach naturalistyczne portrety - najczęściej profilowe (sporadycznie kompozycje hist., alegoryczne lub widoki miast), na rewersach - sceny alegoryczne (niekiedy hist., rodzajowe lub literackie) albo symboliczne motywy zdobnicze. W dwudziestoleciu międzywojennym „porzuca R. coraz bardziej szczegóły, uwydatnia coraz silniej charakterystykę i operuje coraz więcej płaszczyznami w miejsce linii” (M. Gumowski). Jego medale i plakiety przeszły podobną ewolucję formalną jak rzeźby i płaskorzeźby: pojawiają się w nich cechy nowego klasycyzmu i art deco. Wiele medali projektu R. bito w zakładzie medalierskim Braci Schneider w Wiedniu, niektóre w Norymberdze (Ludwig Christoph Lauer) i Warszawie (zakład grawersko-medalierski Józefa Chylińskiego, firma Bracia Łopieńscy, Mennica Państw.), część - w zakładach dotąd nieustalonych. Największe zb. wyk. przez R. medali, medalionów, plakiet oraz ich modeli (gips, plastelina) znajdują się w MNK i MSM.

Wśród medali są m.in.: O WŁASNYCH SIŁACH/ KRAJOWA WYSTAWA PRZEMYSŁU METALOWEGO W KRAKOWIE. 1904. (ze sceną alegoryczną - anioł w kuźni; fot. Tyg. il., 1905 półr. I, s. 186); MIKOŁAJ REY Z NAGŁOWIC 1505-1569/ CZEŚĆ MYŚLI I MOWIE POLSKIEJ. AKADEMIA VMIEJĘTNOŚCI W KRAKOWIE, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., 1906 (model rewersu: gips, lany, MNK); WŁADYSŁAWOWI BARTYNOWSKIEMU/ PRZYJACIELE I ARCHEOLOGDZY W KRAKOWIE ROKU 1906., egzemplarze: złoto, srebro, brąz, bite, sygn., 1906 (model awersu: gips, lany, sygn., MSM, model rewersu: gips, lany, MNK); ELIZA ORZESZKOWA! 1866 1906 SERCE SWOJE IM ODDAŁA, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., proj. 1906, odbity 1909 (model rewersu: plastelina na kartonie, MNK); MACIEJOWI LEONOWI JAKUBOWSKIEMU! WYDZIAŁ LEKARSKI UNIW. JAGIELL: [UJ] 1864* 1907*, egzemplarze: złoto, srebro, brąz, bite, sygn., 1907; PAMIĘCI FRANCISZKA PIEKO-SIŃSKIEGO 1844+1906! OJCZYSTE DZIEJE BADAŁ I MIŁOWAŁ, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., 1908; AND. [Andrzej] HRABIA POTOCKI [namiestnik Galicji]/1861+1908, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., proj. 1908, odbity 1910 (model

awersu: plastelina na masie, sygn., MNK); *1809 JULIUSZ SŁOWACKI +1849 1909/ „Z SERCA OTRZYJCIE RDZĘ - PODNIEŚCIE CZOŁA” JULIUSZ SŁOWACKI, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., 1909; HENRYKOWI JORDANOWI! MŁODZIEŻ KRAKOWSKA, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., 1910; I STARŁ ŁEB HYDRZE TEUTOŃSKIEJ! GRUNWALD -TANNENBERG MCDX 15. VIL MCMX (z postacią Władysława Jagiełły), egzemplarze: złoto, srebro, brąz, bite, 1910; 810 1910 W 1100. ROCZNICĘ ZAŁOŻENIA MIASTA CIESZYNA, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., 1910 (model awersu: plastelina na kartonie, sygn., MNK); ZYGMUNT GLOGER *1845+1910/ PRZESZŁOŚCI MIŁOŚCIĄ SILNY, modele awersu (sygn.) i rewersu: gips barwiony, lany, 1910, MSM (model awersu: plastelina na masie, sygn., model rewersu: plastelina na kartonie, oba MNK); ZYGMUNT KRASIŃSKI *1812+1859/ WIESZCZOWI DRÓG PRZYSZŁOŚCI 1912, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., 1912 (modele: gips, lany, MNK; model awersu wersji niezrealizowanej: 1912 ZYGMUNT KRASIŃSKI 1859, gips, lany, 1912, MSM); TADEVSZOWI RVTOWSKIEMV 3.IX. 1914 - 22. VI. 1915 OBROŃCY I OPIEKUNOWI LWOWA NKN [Naczelny Komitet Nar.], egzemplarze: złoto (wręczony Rutowskiemu), cynk, cynk brązowany, bite, sygn., 1915 (model rewersu: gips, lany, MNK); LEGIONISTOM ŚLAZAKOM POLEGŁYM ZA OJCZYZNĘ/ MCMXIV - MCMXVI, cynk, bity, sygn., 1916 (model rewersu: gips, lany, sygn., MNK); JÓZEF PIŁSUDSKI BRYGADYER LEGIONÓW POLSKICH/ 1914-15-1916, egzemplarze: srebro, cynk, bite, sygn., 1916 (model rewersu: gips, lany, sygn., MNK); PROKLAMACJA WOLNEJ I NIEPODLEGŁEJ POLSKI 5. XI. 1916 W OBOZIE LEG. POL., egzemplarze: srebro, cynk, brąz, bite, sygn., 1917 (model rewersu: gips, lany, MNK, model rewersu w większej skali: gips, sygn., MN Ziemi Przemyskiej Przemysł; Alegoria Polski, 2 studia rys. oł. do awersu, oba 1917, MSM); JÓZEF OSTROWSKI» ARCYBISKUP ALEKSANDER RAKOWSKI »KSIĄŻĘ ZDZ. [Zdzisław] LUBOMIRSKI/ INTROMISYA RADY REGENCYJNEJ W WARSZAWIE 28 PAŹDZ. [października] ROKU 1917, egzemplarze: srebro, cynk, cynk srebrzony, bite, sygn., 1917 (model awersu: gips, lany, MNK);

Wydany na pamiątkę szarży Legionów Polskich na pozycje rosyjskie pod Rokitną w 1915 r. Atak prowadzili rtm. Zbigniew Dunin-Wąsowicz, por. Jerzy Topór-Kisielnicki oraz podpor. R. Włodek. Wszyscy polegli. 1915 r.

T. [Tadeusz] KOŚCIUSZKO +15.X.1817/ MCMXVII, egzemplarze: srebro (w dwóch wielkościach), brąz, bite, sygn., 1917 (model awersu: gips, lany, MNK; model awersu: plastelina na płytce łupkowej, MSM, studium do rewersu: rys. oł., MSM); PRZEMYSŁOWI W 900NĄ ROCZNICĘ ODZYSKANIA PRZEZ CHROBREGO/ W CZAS WIELKIEJ WOJNY TOW. PRZYJACIÓŁ NAUK 1918, proj. 1918, odbity 1925, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn. (3 modele w większej skali: gips, sygn., MN Ziemi Przemyskiej Przemysł); NA PAMIĄTKĘ OSWOBODZENIA KRAKOWA OD ZABORCÓW 31 PAŹDZ. 1918, egzemplarze: srebro, brąz, brąz złożony, bite, sygn., 1918 (model rewersu: gips, lany,

MNK); NA PAMIĄTKĘ OTWARCIA PIERWSZEGO SEJMU WOLNEJ I NIEPODLEGŁEJ POLSKI 9. II. 1919., egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., 1919 (modele: gips, lany, sygn., plastelina na desce, oba MNK; medal nagrodzony na konkursie Min. Kultury i Sztuki w 1920); OBROŃCOM ŚLĄSKA MCMXIX, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., 1919 (model awersu: gips, lany, sygn., MNK); NA PAMIĄTKĘ UCHWALENIA KONSTYTUCJI 17. MARCA 1921, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., 1921 (model rewersu: gips, lany, MNK); JACEK MALCZEWSKI/ MISTRZOWI POLSKA 1924 W 70. ROCZNICĘ URODZIN., egzemplarze: złoto, srebro, brąz, brąz srebrzony, bite, sygn. i dat. 1924 (model awersu: gips, lany, sygn. i dat. 1924, MSM; model rewersu: gips, lany, MNK); IGNACY ŁUKASIE-WICZ 1822* 1853* 1882, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., 1930 (model 2. wersji awersu: PREZYDENTOWI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ PROF IGNACEMU MOŚCICIKIEMU III. ZJAZD NAFTOWY DROHOBYCZ 13. X. 1930, gips, lany, MNK); WĘGIERSKA GÓRKA [huta] 1838 1938, brąz, bity, sygn., 1938.

Medaliony projektu R. są głównie portretowe, a część z nich - to modele niezrealizowanych medali; m.in.: Wybuch I wojny światowej (mężczyzna ze sztandarem; tytuł wg J. Strzałkowskiego), brąz, lany, sygn., 1914; KAZIMIERZ CHŁĘDOW-SKI AUTOROWI RZYMU JRASZKA 1915, gips, lany, sygn., 1915, MSM; PAMIĘCI POLEGŁYCH LEGIONISTÓW 1914-15 (wizerunek Polonii z mieczem), gips barwiony, lany, 1915, MSM (model: plastelina na desce, sygn., MNK); K. [Kazimierz] SICHULSKI CHOR, [chorąży] L.P. [Legionów Pol.], gips, lany, sygn. i dat. 1916, MSM; TONKA 1916, [siostra R.], gips, lany, sygn., 1916, MSM; JANINA KOROLEWICZ-WAYDOWA 1917, egzemplarze: srebro, brąz, bite, sygn., 1917; PIŁSUDSKI L.P. -RS (popiersie), gips, sygn. i dat. 1917, MNK (model: plastelina na desce, sygn. i dat. 1917, MSM); JÓZEF PIŁSUDSKI (głowa), brąz, lany, sygn. i dat. 1917; IGNACY DASZYŃSKI WICE PREZES NKN, gips, lany, sygn., 1917, MSM; Przemarsz legionistów przez Plac Zamkowy w Warszawie, gips, lany, 1917, MSM; Matka karmiąca niemowlę (inaczej Macierzyństwo', portret Janiny Raszkowej z córką Anną), egzemplarze: brąz, aluminium, lany, sygn. i dat. 1918 (model: gips, lany, MSM); JANINA RASZKOWA, brąz, sygn., 1918 (model: gips, lany, sygn. i dat. 1918, MSM); DANUSIA (córka R.), brąz, sygn., 1921 (model: gips, lany, sygn. i dat. 1921, MSM); WŁOD. [Włodzimierz] TETMAJER +MCMXXIII, brąz, lany, sygn., 1923; Stylizowana postać Matki Boskiej z Dzieciątkiem na tronie, gips barwiony, lany, 1923, MSM; Portret Leona Kulczyńskiego, dyrektora Gimnazjum Św. Anny w Krakowie, 2 wersje, obie gips, lany, jedna sygn. i dat. 1928, MSM; IGNACY PADEREWSKI MDCXXXV, gips barwiony, lany, sygn., 1935, MSM (model: plastelina, sygn., MNK); 1867-1935 J. PIŁSUDSKI, model: plastelina na gipsie, sygn., MNK; ROMAN INGARDEN, gips, lany, sygn., MSM.

Modelowane przez R. plakiety są niemal wyłącznie portretowe (najczęściej profilowe), rzadko okolicznościowe. Szczególnie duży zespół prac tego typu pochodzi z czasów legionowych. Wśród plakiet m.in.: Portret Franciszka Józefa I, gips, lany, sygn., MNK; Popiersie Mikołaja Reja, srebro trybowane, sygn. i dat. 1905 (Bibl. PAU i PAN Kraków); Głowa kobiety w kapeluszu, gips barwiony, lany, 1907, MSM; Dziewczyna z książką, brąz, lany, sygn., 1910 (model: Popiersie młodej dziewczyny pochylonej nad książką, gips barwiony, lany, sygn., 1910, MSM); A. [Alfredowi] DAUNOWI J. RASZKA, gips, lany, sygn., 1913, MSM, model: plastelina, sygn. i dat. 1913, MNK; KOCHANEMU SZEFOWI MICHAŁOWI KONOPIŃSKIEMU GRONO REDAKCYJNE NOWEJ REFORMY 1888 2. XI. 1913 (fot. Świat, 1913 nr 47, s. 18; model: gips, lany, sygn., MNK); HR. [Hrabia] ST. [Stanisław] SZEPTYCKI BRYGADYER L.P. [Legionów Pol.], brąz, lany, sygn., 1916; WŁ [Władysław] SIKORSKI PUŁKOWNIK L.P, brąz, lany, sygn., 1916; ZYGMUNT ZIELIŃSKI PUŁKOWNIK LEGIONÓW 1914-16, brąz, lany, sygn., 1916 (model: gips, lany, sygn., MNK); E. [Edward] RYDZ ŚMIGŁY KMDT I.PP [1. pułku piechoty] LP, brąz, lany, sygn., 1916 (model: gips, lany, sygn., MNK); J. [Józef] HALLER BRYGADYER L.P, brąz, lany, sygn., 1916 (model: gips, lany, sygn., MNK); K. [Kazimierz] SOSNKOWKI [Sosnkowski] SZEFSZTABU L.P, brąz, lany, sygn. i dat. 1916 (model: plastelina na płycie tekturowej, sygn. i dat. 1916, MSM); W. [Wincenty] WODZINOWSKI CHORAŻY L.P, gips barwiony, lany, sygn., MSM, model: plastelina, MNK; [Władysław] ORKAN, model: plastelina na masie, sygn., MNK; J. [Jan] RASZKA CHOR, [chorąży] LP (autoportret w mundurze), gips barwiony, lany, sygn. i dat. 1917, MSM; LEGIONY BIEDNYM DZIECIOM, gips

barwiony, lany, sygn., 1917, MSM, model: plastelina na masie, sygn., MNK; Śląsk Cieszyński, gips, lany, 1919, MSM; Danusia Hanusia, brąz, lany, sygn., ok. 1921; Dziewczynka z niemowlęciem (córki art., Danuta i Anna), gips, lany, 1922, MSM; JULIUSZ SŁOWACKI 28.VI. WAWEL 1927 TOW. SZTUK PIĘKNYCH KRAKÓW, brąz, lany, sygn., 1927 (premia członkowska TPSP; model: gips, lany, MNK); VIII KONFERENCJA UNJI MIĘDZYNARODOWEJ CHEMJI CZYSTEJ I STOSOWANEJ 1927 W WARSZAWIE, plakieta dwustronna, brąz, bita, sygn., 1927; Trzej legioniści, gips barwiony, lany, 1930, MSM (model: plastelina na kartonie, MNK); Czwartacy w ataku na bagnety, gips, lany, sygn., 1930, MSM (model: plastelina na kartonie, MNK); Głowa dziewczyny, gips, ok. 1930, MSM; Portret rodziny Raszków (inaczej Autoportret z rodziną), gips, lany, 1932, MSM; Rewia kawalerii na Błoniach krakowskich [z okazji 250. rocznicy odsieczy wiedeńskiej], inaczej Rewia 12 pułków kawalerii przed Józefem Piłsudskim na Błoniach w Krakowie, brąz, 1933 (model: plastelina na desce, MSM); STEF. [Stefan] J. [Józef] ZAND [brat Janiny Raszkowej], brąz, lany, sygn. i dat. 1934 (model: gips, lany, MSM); ROK 1863, gips, lany, sygn. i dat. 1937, MNK; ANNA RASZKÓWNA MCMXXXVIII, DANUTA RASZKÓWNA MCMXXXVIII, obie brąz, lany, sygn., 1938 (modele: gips, lany, sygn., 1938, MNK); BOGUMIN, gips barwiony, lany, 1939, MSM; FRYSZTAT. SZYBY KARWINSKIE, gips barwiony, lany, 1939, MSM; JABŁONKÓW. TRZYNIEC, gips barwiony, lany, 1939, MSM; Widok na zamek w Cieszynie, gips, lany, 1939, MSM; Niemcy idą, gips, lany, 1939, MSM; KAROL HUKAN, model: plastelina na desce, sygn. i dat. 1940, MNK; DR med. [medycyny] LEON WACHHOLZ prof. U.J., gips, lany, sygn., 1940, MSM (model: plastelina na desce, sygn., Muz. UJ Kraków); HR. ADAM RONIĘKIER PREZES RGO [Rady Głównej Opiekuńczej], gips, lany, sygn. i dat. 1941, MSM; DR MARIAN GUMOWSKI, gips, lany, sygn. i dat. 1944, MSM; ANTONINA MINKOWSKA, brąz, lany, sygn., 1944 (model: plastelina na desce, MSM).

Po lewej: Jednostronny medalion z portretem niezidentyfikowanej niewiasty. Po prawej: projekt pamiątkowego medalionu na rzecz pomocy legionistom polskim w latach I wojny światowej.

R. zaprojektował też odznakę pamiątkową PLEBISCYT ORAWA SPISZ ŚLĄSK 1920 (mosiądz srebrzony, bity, 1920; model: gips, lany, MNK) oraz odznaczenie DOBRZE ZASŁUŻONEMU (model: gips, lany, 1925, MSM). Wg Strzałkowskiego brał udział w konkursach na monety: 1923 (Min. Skarbu) - monety 1 i 2 zł (rewersy: 2 proj. z głową kobiecą, 2 proj. z postaciami chłopki i chłopca; 3 z tychże, wszystkie gips barwiony, lany, MSM); 1924 i 1925 (Min. Skarbu) - monety bite w złocie; 1928 - moneta 1 zł; 1933 (Mennica Państw.) - monety bite w złocie (VI nagroda). Nadto w 1938 uczestniczył w konkursie Mennicy Państw, na proj. monety bitej w złocie (model rewersu: 1 DUKAT 1939, gips, lany, MSM). Wszystkie proj. pozostały niezrealizowane.

Malarska twórczość R. była jedynie marginalna. W pracowni Eisenmengera namalował obraz Skrzypek i jego córka (sprzedany z wystawy szkolnej). Na zamówienie arcyksięcia Eugeniusza Habsburga jesienią 1896 lub 1897 wyk. do zamku w Werfen k. Salzburga kopie 6 średniowiecznych obrazów z muz. W Grazu, przedstawiających pogrzeb arcyksięcia Jana. Podczas studiów w Wiedniu namalował ponadto Oświadczyzny na Śląsku (inaczej Zaręczyny, Zaloty w Jabłonkowie), ol., ok. 1898, wł. pryw. w Krakowie (zapewne identyczne z obrazem Swaty u Jacków w Jabłonkowie, wzmiankowanym 1905) oraz Zmartwychwstanie Chrystusa do kość, w Trzyńcu, ok. 1898. Wzmiankowano również obrazy: Wieczera Pańska (do kość, w Boguminie), 1901, Spotkanie trzech braci (Bolka, Leszka i Cieszka przy źródle), przed 1910 (po 1945 wł. Janiny Raszkowej w Krakowie, zaginiony). W zb. pryw. w Krakowie jest Łomna (pejzaż z chatą), ol., sygn., 1908, oraz fot. wiejskiej sceny rodzajowej, pejzażu leśnego i pejzażu górskiego. Podczas służby w Legionach Pol. R. wyk. akw.: Przy ognisku, Piaseczna 30 IX, Nasze podwórko w Piasecznej 7 X 1916, Piaseczna 21 X, sygn., Komenda Legionów Piaseczna 28 X 1916, Ułani pod Piaseczną, wszystkie wł. pryw. w Krakowie (tamże szkicownik legionowy, oł., akw.), nadto akw. wyst. 1934, zaginione: Ostrzeliwanie Legionowa przez Moskali z samolotu, Kwatera w Piasecznej, Zbiórka w Piasecznej, Warta nad jeziorem, Beliniacy poją konie, Droga do Miryna, Ranne ćwiczenie, Poltzhof. W 1901 powstał proj. malarskiej dekoracji restauracji w Cieszynie wzorowany na winiarni ratuszowej w Wiedniu (niezrealizowany). W Krakowie, w konkursie stów. Pol. Sztuka Stosowana, R. otrzymał w 1902 nagrodę za „urządzenie pokoju z projektami na malowanie ścienne, kilimy, firanki” (J. Raszka), a w 1905 - za proj. urządzenia gabinetu męskiego. Zaprojektował dyplom wspomnianej wystawy przemysłu metalowego w Krakowie, 1904, sygn. (fot. w zb. pryw. w Krakowie). W 1905 wzmiankowano wykonane przez R. „artyst. proj. malarskie dla wystawy krajowej przemysłu spirytusowego we Lwowie” (W. Prokesch). W 1920 R. zaprojektował 2 znaczki Poczty Pol. z postaciami górników i hutników ŚLĄSK CIESZYŃSKI PLEBISCYT, niezrealizowane (oba tusz, tempera, karton, sygn., Muz. Poczty i Telekomunikacji Wrocław).

Zajmował się również wystawiennictwem. W 1921 uczestniczył w pracach krak. komitetu wykonawczego paryskiej wystawy sztuki pol. (otwartej w kwietniu t.r. w Grand Palais). Od 1922 należał do krak. Komitetu Pomocniczego Międzynar. Wystawy Sztuki Dekoracyjnej w Paryżu (1925); był współorganizatorem tamtejszej prezentacji prac uczniów krak. Państw. Szkoły Przemysłu Artyst. (które otrzymały Grand Prix oraz zł. medale). W 1929 na PWK w Poznaniu organizował przegląd szkół artyst.-przemysłowych; zaprojektował również pawilon Pol. Przemysł Węglowy (szkic repr. Echo PWK, III, 1929, s. 57; fotografie w zb. pryw. w Krakowie). Tamże umieścił własne monumentalne rzeźby: Górnik i Św. Barbara (fot. Echo PWK, III, 1929, s. 55).

Opublikował teksty: O cmentarz krak. (wraz z Włodzimierzem Koniecznym) - w sprawie powołania instytucji sprawującej nadzór artyst. nad nowymi nagrobkami na cmentarzu Rakowickim (Krak. mieś, artyst., 1914 nr 5, s. 52), Szkoły sztuk plastycznych, [w:] Dziesięciolecie Polski odrodzonej. Księga pamiątkowa 1918-1928, red. Dąbrowski M., Kr. 1928, s. 747-748, Przemysł artyst., [w:] Księga o Śląsku, oprac. Targ A., Cieszyn 1929, s. 188-196.

R. miał tylko za życia tylko jedną wystawę indywidualną: w 1918 w Zw. Powsz. Art. Pol. w Krakowie. Udział w wystawach w kraju - Kraków TPSP: 1897, 1901-02, 1904 (dwukrotnie), 1905-07, 1907/08, 1909-10, 1911 (dwukrotnie: wystawa współcz. sztuki kościelnej i II wystawa Stów. „Rzeźba”), 1913 (IV wystawa Stów. „Rzeźba”), 1913 (Koń w malarstwie i rzeźbie pol.), 1914 (dwukrotnie: V wystawa Stów. „Rzeźba” oraz wystawa jubileuszowa), 1919, 1924 (dwukrotnie, w tym wystawa Legiony Pol.), 1925, 1930, 1934 (Sekcja Art. Plastyków Zw. Legionistów), 1937; inne wystawy w Krakowie: 1905 (pałacyk Czapskich; wystawa Tow. Pol. Sztuka Stosowana), 1906 II wystawa Stów. Art. Pol., 1909 wystawa budowlana Tow. Technicznego (pokaz proj. konkursowych pomnika grunwaldzkiego), 1911 I Wystawa niezależnych Zw. Powsz. Art. Pol. Malarzy, Grafików i Rzeźbiarzy (R. był nadto w komitecie wystawy), 1916 Legiony Pol., 1917-18, 1919 i 1921 wystawy Zw. Powsz. Art. Pol., 1922 II Wystawa

Tow. Sztuka Rodzima, 1934 Hist. wystawa Legionów Pol. (MNK); Warszawa TZSP: 1907, 1909/10, 1910/11 (Salon), 1913/14 (Salon), 1917 wystawa Legiony Pol., 1918-1922/23 (Salony), 1927

(konkursowa wystawa „Rzeźba pol.”), 1933 (dwukrotnie, w tym konkursowa wystawa „Rok 1920”), 1935 (Salon jubileuszowy); inne wystawy w Warszawie: Nowy Salon Sztuki Seweryna Jasielskiego 1919 (wystawa wiosenna), IPS 1933 (wystawa Koła Plastyków Legionowych); we Lwowie: Ossolineum 1909 (wystawa pamiątek po Słowackim), 1910 Powsz. wystawa sztuki pol., 1910 i 1914 TPSP, 1913 Wystawa roku 1863, 1914 międzyr. wystawa współcz. medalierstwa słowiańskiego, 1917 Legiony Pol., 1934 Legiony w sztuce; wystawy w innych miastach pol.: Lublin 1917 (Legiony Pol.), Poznań 1929 PWK, Katowice 1930 (wystawa Zw. Art. Pol. na Śląsku) i 1931 (wystawa sztuki religijnej w sali Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego), Sosnowiec 1934 (Legiony Pol.). Udział w wystawach za granicą (oprócz wyż. wym.) - Monachium 1909 (Glaspalast), Paryż: wystawa sztuki pol. w Grand Palais 1921 oraz Wystawa Międzynar. Sztuka i Technika 1937 (medal br.), Padwa 1931/32 (międzynar. wystawa sztuki religijnej; sekcja pol. zorganizowana przez TOSSPO), Praga 1933 (wystawa współcz. numizmatyki pol.).

Medal wydany dla upamiętnienia uchwalenia Konstytucji z 1921 r.

R., rzeźbiarz dobrze wykształcony i wszechstronny, „z Wiednia wyniósł znajomość dobrego rzemiosła, ale i skłonność do konwencjonalizmu” (T. Dobrowolski). Wiele jego prac dowodzi alegorycznego myślenia o grupie rzeźbiarskiej, a także upodobania do powtarzania niektórych motywów. Tematycznej różnorodności zainteresowań R. towarzyszyła różnorodność stylowa. Oś całej twórczości stanowił realizm; na pocz. XX w. pojawił się krótkotrwały wpływ secesji i maniery Rodina, w l. międzywojennych - odchodzenie od szczegółu na rzecz neoklasycystycznej syntezy z elementami art deco. Dzieła R. cechuje dobre uchwycenie proporcji, opanowanie skomplikowanego modelunku, w płaskorzeźbach - zróżnicowana wysokość reliefu pozwalająca uzyskać wrażenie przestrzenności, wirtuozeria w rzeźbie portretowej, biegłość w odtwarzaniu sylwetek koni, przewaga kompozycji statycznych, a w późniejszych latach - stylizacja i monumentalizm.

W 1. 90. XIX w. używał niemieckiej pisowni nazwiska. Sygnował: „J.Raschka”, „Raschka”, „J. Raszka”, „JRaschka”, „JRASZKA”, „J.RASZKA”, „RASZKA”, „JR”, „JR.”, „J.R.”, „R”, „Fec. J.Raszka”, „Fec. J.RASZKA”, „Fec. Jan Raszka”, „Fec. JAN RASZKA”, „JAN RASZKA FECIT”, „RASZKA F.”.

Prace oprócz wyż. wym.: Muz. Śląska Cieszyńskiego Cieszyn - Popiersie Karola Cselesty, gips, sygn. I dat. 1892, Popiersie profesora Fryderyka Gotlieba, glina wypalana glazurowana, sygn. i dat. 1895, Popiersie profesora Friedricha Jenknera, glina wypalana glazurowana, pocz. XX w., Akt małego dziecka, gips, sygn. i dat. 1919, Oracze, węgiel, sygn. i dat. 1892, Studium kostiumologiczne, kredka, sygn., ok.

1893, Hefajstos z Ateną, rys. oł., Dionizje, tusz, Ostatni dzień Eneasza u Dydony, kredka, Spotkanie trzech braci (Legenda o założeniu Cieszyna), kredka, W niebezpieczeństwie, tusz, W niebezpieczeństwie, kredka, wszystkie sygn. i dat. 1893; MNK -Popiersie kobiety, gips, odlew, Młody wojownik, brąz, sygn., 1. 20.-30. XX w., przekazany przez Janinę Raszkową zbiór 352 medali, plakiet i modeli tychże z 1. 1906-38, odlewy brązowe i gipsowe, plastelina na desce, na masie i na kartonie, część sygn., część dat. (portrety, sceny alegoryczne, batalistyczne, rodzajowe, widoki miast); MSM -Popiersie mężczyzny, terakota, sygn., 1898, Książę Eugeniusz Sabaudzki na koniu, brąz posrebrzany, lany, na drewnianym postumencie, 1909 (wg wiedeńskiego pomnika projektu Augusta Dominika Felkorna; nagroda w Łowieckich Zawodach Ochootników we Lwowie 1909), Autoportret (popiersie), gips patynowany, ok. 1932 (zapewne wyk. przy współpracy Franciszka Kalfasa), szkicownik z proj. medali i plakiet, oł., 1916; Muz. Okręgowe Rzeszów — Portret Romana Krogulskiego, plakieta, gips, lany, sygn.

A: Nagi wojownik z maczugą w rękach. R: Orzeł śląski. Medal wydany dla upamiętnienia pierwszego Powstania Śląskiego.

Wł. pryw. w Krakowie - krucyfiks, glina, Ukrzyżowanie, gips (oba 1. międzywojenne XX w.), Janina Raszkowa, statuetka, brąz, sygn., 1917 (?), Popiersie Anny Raszkówny, gips, sygn., 1925 (?), scena alegoryczna, model medalionu, plastelina.

Deutschösterreichisches Künstler und Schriftsteller-Lexikon, oprac. Kosel H., t. 1, Wien 1902. -Biographical Dictionary of Medallists ..., oprac. Forrer L., t. 5, London 1912 (jako Rasza), t. 8 (Supplement), London 1930 (jako Raszna). - II. encyklopedia Trzaski, Everta i Michalskiego, [W. 1927-38], t. 4. - Wielka il. encyklopedia powsz., wyd. Gutenberga, Kr. [1929-32], t. 14. - Peretiatkowicz A., Sobeski M., Współcz. kultura pol., P. 1932. - ThB, t. 28, 1934 (Wallis-Walfisz M.). -Czy wiesz, kto to jest?, pod red. Łozy S., W. 1938. -Lista strat. - Vollmer, t. 4, 1958 (A. R. [Ryszkiewicz A.]). - Benezit, t. 7. - Wielka encyklopedia powsz. PWN, t. 9, W. 1967. - Grajewski, 1972 (z błędnymi informacjami). - Strzałkowski J., Słownik medalierów, W. 1982. - Pol. bibliografia sztuki 1801-1944, t. 3, Wr. 1986. - PSB, t. 30, 1987 (Więcek A.). - Encyklopedia Krakowa, W.-Kr. 2000.

Das scheidende und das kommende Jahrhundert. Preisgekrönte Bronze-Gruppe von Johannes Raszka, Illustrierte Zeitung, 1899 nr 2948, s. 908. -I nagroda na konkursie w Wiedniu, Czas, 1899 nr 30, s. 3. - I nagroda za model w konkursie Artura Kruppa, tamże, 1900 nr 16, s. 4. - Różne, Kraj, 1900 nr 4, s. 24. - Jan Raszka, Tyg. il., 1901 półr. II, s. 564. — Fuchs K., Johannes Raszka und seine „Rosenwunder der

Heiligen Elisabeth”, Feuilleton-Beilage. Tagesbote aus Mähren und Schlesien, 1902 nr 102, s. 1. - Odrzywolski S., Z katedry na Wawelu, Architekt, 1904 nr 5, s. 94. - Cesarski dar na konkurs hippiczny w Krakowie, Nowości il., 1905 nr 23, s. 7. - Nasze ryciny, Tyg. il., 1905 półr. I, s. 197. - Nasze ryciny, Tyg. il., 1905 półr. I, s. 417. - W. P. [Prokesch W.], Jan Raszka, Tyg. il., 1905 półr. I, s. 187-188. - Swieykowski. - Dom Techników w Krakowie, Nowości il., 1906 nr 49, s. 14. - Stosław [Chołoniewski A.], Nasi artyści. Jan Raszka, Świat, 1908 nr 18, s. 4-5. - Grunwald w rzeźbie, Tyg. il., 1909 półr. II, s. 882. - W pięćsetną rocznicę zwycięstwa pod Grunwaldem, Nowości il., 1909 nr 27, s. 2-4. - Osiński K.M., Tablica Jadwigi i Jagiełły w Przemyślu, Roczn. TPN w Przemyślu, 1909-11, s. 59-69. - Tablica Jagiełły w Przemyślu, Nasz Kraj, 1910 nr 124, s. 2. - Gumowski M., Monety i medale. Zbiór nowszych lub nieopublikowanych numizmatów pol. z ilustracjami, Kr. 1910, s. 12, 21, 26-27, 50-51, 54-55, 57, 58-59. - Im., Najnowsze medale Jana Raszki, Tyg. il., 1910 półr. II, s. 1031. - Kronika. We Lwowie, Kur. Iw., 1911 nr 287, s. 3-4. - O pomnik Smolki we Lwowie, Nowości il., 1911 nr 27, s. 2-3. - Tarczałowicz J., W sprawie pomnika Smolki, Sztuka (Lw.), 1911, s. 181-184 (jako Raschke). - Jast., Nie ma pomnika bez zatargu, Świat, 1911 nr 28, s. 4. - Zatarg o pomnik, Biesiada lit., 1911 półr. II, s. 75-76. - Opalek M., Pamiętki pol. 1914-1915, z. 2: Odznaki, medale, plakiety, pierścionki, Kr. 1916, z. 3: Odznaki, medale, plakiety, Kr. 1916. - Remer J., Legiony w sztuce. Wystawa w Pałacu Sztuk Pięknych w Krakowie 1916, Kr. 1916, s. 94. - Krzyż na tarczy w kość. Serca Jezusowego, Posłaniec Serca Jezusowego, 1918 nr 3, s. 67-70. - Asanka-Japoł M., Szkoła przemysłu artyst., Kur. warsz., 1920 nr 13 (wyd. wieczorne), s. 6. - Tenże, Chwila bieżąca w rzeźbie Jana Raszki, Tyg. il., 1920 półr. II, s. 598. - Tenże, Rzeźby Jana Raszki, Świat, 1920 nr 33, s. 9-10. - Trepka, J., Z pracowni krak. malarzy i rzeźbiarzy. III. U Jana Raszki, Głos Narodu, 1920 nr 224, s. 4. - W. Pr. [Prokesch W.], Nowa placówka pracy kulturalnej, Świat, 1922 nr 14, s. 7. - Z nowych rzeźb monumentalnych w Polsce, Nowości il., 1924 nr 33, s. 8. - Gumowski M., Medale pol., W. 1925, s. 160-161. - J. L., Wielki dzień Cieszyna, Światowid, 1931 nr 26, s. 8-9. - Projekty pomnika ku czci śp. Żwirki i Wigury w Cierlicku Dolnym, II. kur. codz., 1932 nr 344, s. 5. - W pracowni rzeźbiarskiej dyr. Raszki, Głos Narodu, 1932 nr 91, s. 3. - K., Odsłonięcie pomnika Łukasiewicza w Krośnie, Światowid, 1932 nr 4, s. 6-7. - Jaki będzie pomnik Żwirki i Wigury w Cierlicku, II. kur. codz., 1933 nr 60, s. 5. - Fierla A., Cierlickodwakroćsmutne, tamże, nr 252, s. 4. - Seweryn T., Sztuka Legionów, Sztuki Piękne, X, 1934, s. 339-340. - TZSP w Warszawie. LXXV [księga jubileuszowa], W. 1936. - Brożek L., Wystawy pol. na Śląsku w l. 1932-1937, Katowice 1938 [nadbitka z Roczników TPN na Śląsku, VI, 1938], s. 13. - Uroczystości kieleckie, Kur. warsz., 1938 nr 271, s. 4. - Wyższa Szkoła Sztuk Plastycznych w Krakowie 1949-1955. Przeszłość. Stan obecny. Zamierzenia. Organizacja, Kr. 1949, s. 6. - Pol. znaki pocztowe, oprac. Adamski S. i in., t. 3, W. 1962, s. 726, 727. - Dobrowolski T., Sztuka Młodej Polski, W. 1963. - Raszka J., Cieszyńskie l. szkolne [fragment Pamiętnika...], [w:] Wspomnienia cieszyńskich, oprac. Brożek L., W. 1964, s. 201-206. - Gumowski M., Baranowski H., Bibliografia numizmatyki pol., Toruń 1967. - Olszewski A., Nowa forma w architekturze pol. 1900-1925, Wr. 1967. - Wiercińska, TZSP. - Wiercińska, TZSP, Kat. - Pol. życie art. 1, 2, 3. - Więcek A., Dzieje sztuki medalierskiej w Polsce, Kr. 1972. - Pasek E., Cieszyńskie pomniki i tablice pamiątkowe, Roczn. Cieszyński, III, 1976, s. 132-134. - Przed AGH powróciły posągi górników i hutników, Echo Krakowa, 1979 nr 223, s. 1, 2. - Strzałkowski 3., Medale pol. 1901-1944, W. 1981. - Tenże, Projekty monet pol. 1923-1938, W. 1983, s. 9, 10, 13, 18, 25, 27. - Wojtulewicz wzb. Muz. Okręgowego w Lublinie, Lublin 1985, s. 41-42, 47, 48, 59-60. - Grodziska-Ozóg K., Cmentarz Rakowicki w Krakowie, wyd. 2., Kr. 1987, s. 12, 58, 60. - Cmentarz Rakowicki w Krakowie, oprac. Krawczuk A. i in., W. 1988. - DAN, Zapowiedź powrotu „strzelców” do Kielc, Słowo Ludu (Kielce), 1988 nr 29, s. 3. - Obermajer J., Płaskorzeźba Jana Raszki na zamku w Bouzooie, Biul. MSM, nr 4/5, Wr. 1988, s. 41-42. - Strzembalski Z., Czwórka I Kadrowej na cokole, Echo Dnia, 1989 nr 5, s. 3. - Sabat T., Sabat Z., O „Czwórce” polemicznie, tamże. - Banaś P., Secesja w zbiorach pol., W. 1990, s. 35. - Stefański K., Twórczość Władysława Leszka Horodeckiego w niepodległej Polsce (1920-1928), Kwart. Architektury i Urbanistyki, 1991 z. 2, s. 161. - Maciejewska L., Kielecki pomnik Czynu Legionowego, Biul. MSM, nr 7, Wr. 1993, s. 34-39. - Milewska W., Zientara M., O ikonografii sztuki legionowej, [w:] Przed Wielkim Jutrem. Sztuka 1905-1918, W. 1993, s. 181. - Kontkowski J.L., Jezuicki kość. Serca Jezusa w Krakowie, Kr. 1994, s. 284. - Wyganowska W., Sztuka Legionów Pol. 1914-1918, W. 1994. - Szubert P., Rzeźba pol. przełomu XIX i XX w., W. 1995. - Skocza M., Zapoznany Jan Raszka, Dz. zach., 1998 nr 47, s. 8. - Milewska W., Zientara M., Sztuka Legionów Pol. i jej twórcy 1914-1918, Kr. 1999. -

Sobieska T., Sobieska K., Blondiau G., Śladami Młodej Polski. Secesja w Krakowie. Przew., Kr. 2002 (z błędnymi informacjami na temat prac w kość. Jezuitów). - Omilanowska M., Świątynie handlu. Warsz. architektura doby wielkomięskiej, W. 2004. - Drexle-rowa A.M., Olszewski A.K., Polska i Polacy na powsz. wystawach światowych 1851-2000, W. 2005. - Raszka J., Pam. art. rzeźbiarza, red. Walaszek J., Cieszyn [2005].

Kat. wystawy jubileuszowej, TPSP, Kr. 1904.-Salon 1906. II Wystawa Stow. Art. Pol., TPSP, [Kr. 1906]. — Kat. wystawy, TPSP, Kr. październik 1907. - Kat. wystawy, TPSP, Kr. grudzień 1907 - styczeń 1908.- Kat. wystawy, TPSP, Kr. marzec 1909. - Nieustająca wystawa, TPSP, Kr. lipiec-sierpień 1909. - Nieustająca wystawa, TPSP, Kr. październik 1909. - Wystawa pamiątkowa im. Juliusza Słowackiego urządzona staraniem Komitetu Obywatelskiego, TPSP, [Kr.] 1909. - Offizieller Kat. der X internationalen Kunstausstellung im kgl. Glaspalast, München 1909. - Nieustająca wystawa, TPSP, Kr. maj 1910. - Nieustająca wystawa, TPSP, Kr. grudzień 1910. -Kat. powsz. wystawy sztuki pol. we Lwowie, Lw. 1910. -Kat. wystawy, TPSP, Lw. luty-marzec 1910.-Pierwsza wystawa współcz. sztuki kościelnej im. Piotra Skargi, TPSP, Kr. 1911. — Z Wystawa Niezależnych, Z w. Powsz. Art. Pol. Malarzy, Grafików i Rzeźbiarzy, Kr. 1911. -Kat. czwartej wystawy rzeźby, TPSP, Kr. 1913. - Kat. il. wystawy Koń w malarstwie i rzeźbie pol., TPSP, Kr. 1913. - Kat. wystawy, TPSP, Kr. sierpień 1913. -1863-1913. Przew. po wystawie roku 1863, Lw. 1913, s. 29. - Kat. piątej wystawy rzeźby w ozdobie roślinnej, TPSP, Kr. 1914.-Kat. wystawy jubileuszowej MCMXIV. I Salon wiosenny, TPSP, Kr. 1914. - I Salon wiosenny w Pałacu Sztuki ..., TPSP, [Lw.] 1914. - Kat. wystawy dzieł sztuki „Legiony Pol.”, [TPSP], wyd. 2., Kr. 1916. -Kat. wystawy Legionów Pol., Lublin 1917. - Kat. wystawy Legionów Pol., Lw. 1917. - Wystawa Legionów Pol., TZSP, wyd. 2., W. 1917. -Salon 1918, TZSP, W. [b.r.]. -Salon 1918, TZSP, W. [b.r.]. -Cat. de l'Exposition d'art polonais au Salon de la Société Nationale des Beaux-Arts, Grand Palais, Paris 1921. - Salon doroczny 1921, TZSP, W. [b.r.]. - Salon doroczny 1922/23, TZSP, W. [b.r.]. - Salon wiosenny, TPSP, Kr. 1924. - Kat. wystawy Legionów Pol., TPSP, Kr. 1924. - Cat. général officiel. Exposition Internationale des Arts Décoratifs et Industriels Modernes, Paris 1925, s. 436 (nie wystawiał).

- Salon wiosenny, TPSP, Kr. 1925. - Kat. zb. TZSP w Warszawie, W. 1925; W. 1933, poz. 641; W. 1935; W. 1938. - Przew. TZSP nr 23, W. 1927 (Rzeźba pol.); nr 55, W. 1930 (Rok 1920); nr 85, W. 1933 (Żołnierz i koń w sztuce pol.); nr 108, W. 1935 (Salon jubileuszowy 1860-1935). - Kat. Działu Sztuki PWK, P. 1929. -Wystawa prac Zw. Art. Plastyków na Śląsku, Katowice 1930. - Jubileuszowy salon krak., TPSP, Kr. 1930.-Kai. wystawy Koła Plastyków, Legionowy Instytut Studiów, [IPS], W. 1933. - Hist, wystawa Legionów Pol. w MNK ..., Kr. 1934, s. 13, 14, 28, 35. — Prace art. plastyków legionistów, Sekcja Art. Plastyków [Zw. Legionistów w Krakowie], TPSP, Kr. 1934. — Kat. wystawy Legiony w sztuce, Lw. 1934. — Hist, wystawa Legionów Pol. i organizacji niepodległościowych Zagłębia Dąbrowskiego oraz prac Sekcji Plastyków Legionowych Oddziału Zw. Legionistów w Krakowie ..., Sosnowiec 1934, s. 11, 19.-Kat. wystawy kobierców i ceramiki, MNK, Kr. 1934, s. nlb. (nie wystawiał). - Salon plastyków ZZPAP, IPS, W. 1936, s. 68 (nie wystawiał). - Wystawa bieżąca. Kolekcja portretów Stefana Norblina..., TPSP, Kr. 1937.

- Stanisław Wyspiański i jego współcześni, TPSP, MNK, Kr. 1957. - Cinquante ans de médailles polonaises 1920-1970, Hôtel de la Monnaie, Paris [1971]. — Jan Raszka. Medale i plakiety, oprac. Więcek A., MSM, Wr. 1972. -Treiderowa A., Kolekcja obrazów, rys. i rzeźb PAU, Rocz. Bibl. PAN w Krakowie, XVIII, 1972. - KZSP, t. 6, z. 3, 1974; seria nowa, 1.1, z. 1, 1977; t. 4, cz. 3, 1978; seria nowa, 1.10, cz. 1, 2004. — Warsz. firma brązownicza Bracia Łopieńscy 1862-1978, Muz. Woli. Oddz. Muz. Hist. m.st. Warszawy, [W.] 1978.-Wysocka B., Projekty znaczków pocztowych 1915-1938. Kat. zb. Muz. Poczty i Telekomunikacji we Wrocławiu, Wr. 1982, poz. 200-201.

- Polaków portret własny, oprac. Rostworowski M., [MNK], cz. 1-2, W. 1983, W. 1986. - Mikocka-Rachubowa K., Rzeźba pol. XIX w. Od klasycyzmu do symbolizmu. Kat. zb., MNW, W. 1993. - Rzeźba pol. Kat. zb., oprac. Maciejewska L, MSM, 1.1, Wr. 1996. -Rzeźbiarz śląski Jan Raszka 1871-1945, red. Niesyto A., Muz. Historii Katowic, Katowice 1997 (błędnie wymienione prace Józefa

Raszki). - Malarstwo. Rzemiosło. Aukcja nr 30, Dom Aukcyjny Ostoya, W. 2003.

Czas, 1900 nr 48, s. 2; 1921 nr 38, s. 2, nr 92, s. 3, nr 149, s. 2. - Życie i Sztuka (dod. do Kraju), 1901 nr 30, s. 354; 1905 nr 22, s. 12. - Wędrowiec, 1903 półr. II, s. 876; 1904 półr. II, s. 278. - Biesiada lit., 1904 półr. I, s. 306; 1905 półr. I, s. 203,453; 1909 półr. II, s. 395, 415; 1910 półr. II, s. 95, 415, 455 (jako Raszek); 1911 półr. I, s. 254 (jako Reszek i Raszek). — Kraj, 1904 nr 2, s. 9. -

Tyg. ił., 1904 półr. I, s. 158 (jako Karol Raszka), 178,209 (Prokesch W.; jako Karol Raszka); 1907 półr. I, s. 533 (tenże); 1909 półr. II, s. 949; 1910 półr. II, s. 549, 570; 1911 półr. II, s. 534; 1917 półr. I, s. 170 (Mitariski W.); 1921 półr. I, s. 180 (Dobrodzicki A.), półr. II, s. 579; 1927 półr. I, s. 441 (Husarski W.); 1930 półr. II, s. 547 (tenże); 1931 półr. II, s. 634 (tenże); 1935 półr. II, s. 1017 (tenże).

- Nowości ił., 1905 nr 26, s. 13; 1910 nr 44, s. 2, 3; 1911 nr 8, s. 9, 10; 1919 nr 37, s. 4. - Spraw. TPSP za 1905, s. 16; 1906, s. 18; 1907, s. 21; 1909, s. 19, 42; 1910, s. 22, 48. - Świat, 1906 nr 48, s. 9; 1907 nr 16, s. 4, 5 (Stosław [Chołoniewski A.]), nr 46, s. 24, nr 48, s. 7 (tenże); 1910 nr 28, s. 14, nr 31, s. 6, nr 33, s. 17, nr 42, s. 7, nr 43, s. 7, nr 52, s. 12,13; 1911 nr 11, s. 6 (tenże); 1912 nr 19, s. 2; 1913 nr 12, s. 5 (tenże), nr 22 s. 12, nr 23, s. 7, nr 27, s. 10 (tenże), nr 30, s. 3, nr 47, s. 18; 1914 nr 3, s. 10, nr 27, s. 14; 1917 nr 14, s. 5 (Wankie W.); 1921 nr 36, s. 10; 1927 nr 21, s. 5 (Treter M.); 1935 nr 50, s. 17. -Kai. krak. Józefa Czecha na r. 1909, s. 75. - Na ziemi naszej (dod. do Kur. Iw.), 1910 nr 14, s. 110 (Mękicki R.).

- Rocz. TPN w Przemyśle, III, 1913/22, s. 6 (Spraw. Zarządu ...), 24 (Sprawy muzealne), 49 (Kupna). -Sztuka (W.), V, 1914 z. 3/4, s. 92 (W. M. [Mitariski W.]).

- Nowa gaz., 1917 nr 67, s. 2. - Prz. powsz., 1917. 138, z. 11, s. 767. - Wieś i Dwór. Ilustracja pol., 1917 nr 4-5, s. 16 (Teslar J.A.). - Maski, 1918 nr 33, s. 652, nr 35, s. 698. - Muz. pol. (Kijów), II, 1918 z. 4/12, s. 155. -Spraw. TZSP za 1918, s. 23; 1925, s. nlb. 10, 52; 1926, s. nlb. 66; 1927, s. nlb. 47, 73; 1928, s. nlb. 72; 1929, s. nlb. 74; 1930, s. nlb. 6, 51, 68; 1931, s. nlb. 44; 1932, s. 42; 1933, s. 34,48; 1934, s. 47; 1935, s. 5, 35,48; 1936, s. 53; 1937, s. 58; 1938, s. 51. — Wiad. artyst., 1919 nr 1-2, s. 22,24,28. - Wianki, 1919 nr 1, s. 16 (Stasiak L.); 1922 nr 9, s. 15, 22, 24. - Kur. warsz., 1920 nr 20 (wyd. poranne), s. 3, nr 207 (wyd. poranne), s. 3; 1931 nr 131, s. 14 (Kleczyński J.); 1938 nr 50, s. 16. - La Pologne Politique ..., 1921, s. 683 (Merlot C.); 1925, s. 563 (Wo-roniecki E.), 825; 1926, s. 631. — Sztuki Piękne, I, 1924/25, s. 432,476,573; II, 1925/26, s. 360; III, 1926/27, s. 75,272,275,413,319,359; IV, 1927/28, s. 120; V, 1929, s. 429; VI, 1930, s. 235, 240, 296, 456; VII, 1931, s. 66, 224, 270, 341, 342, 459 (Husarski W.); VIII, 1932, s. 14, 215, 279; IX, 1933, s. 116, 156, 220 (Seweryn T.), 383, 420; X, 1934, s. 324 (tenże). — II. kur. codz., 1926 nr 340, s. 7; 1932 nr 111, s. 8, nr 258, s. 10, nr 302, s. 15; 1933 nr 44, s. 6, nr 65, s. 6, nr 114, s. 5, nr 132, s. 2, nr 149, s. 3, 4, nr 185, s. 6, nr 361, s. 11 (Dienstl-Dąbrowa M.); 1934 nr 46, s. 7, nr 171, s. 5, nr 296, s. 6, nr 303, s. 3; 1935 nr 115, s. 9; 1936 nr 100, s. 3; 1937 nr 11, s. 10, nr 201, s. 16, nr 214, s. 10; 1938 nr 273, s. 9, 13, nr 284, s. 12. - Architektura i Budownictwo, 1927 nr 7, s. 226.

- Głos Trybunalski, 1927 nr 208, s. 4. - Światowid, 1927 nr 23, s. 10. - Głos Prawdy, 1928 nr 292, s. 1, nr 293, . 1, nr 297, s. 3. - Kronika Warszawy, 1930 nr 6, s. 14.

- Exp. Poranny, 1933 nr 340, s. 5 (Brucz S.). - Polska Zbrojna, 1933 nr 342, s. 8 (Winkler K.); 1938 nr 104, s. 1.

- Głos Plastyków, III, 1933/34, s. 69. - Pion, 1936 nr 12, s. 7 (W. H. [Husarski W.]). - Radostowa, III, 1938, s. 75.

- Dz. zach., 1960 nr 210, s. 3. - Krzysztofory. Zeszyty Naukowe Muz. Hist. m. Krakowa, XIV, 1987, s. 108,109 (Nowak J.T.). - Słowo pol. (Wr.), 1987 nr 59, s. 3. - Art & Business, 1997 nr 1-2 (Rocz. aukcyjny 1996), s. 53. -Trybuna Śląska, 1997 nr 246, s. 2.

Par. Ewangelicko-augsburska Cieszyn, księga wieczysta, t. 9, fol. 691, poz. 218 (akt chrztu R.). - Książnica Cieszyńska Cieszyn, Dział Zb. Specjalnych, rkps RSOZBŚ 114: Jan Raszka, Pamiętniki i artykuły (Pamiętnik, t. 1, rkps; artykuły: Nauka rysunku w naszym wychowaniu, 1919, mpis, Szkoła artyst. przemysłu w Krakowie, 1919, mpis, Nauczanie sztuki dekoracyjnej w Polsce, b.r., mpis); rkps RSOZBŚ 218: Listy Jana Raszki do [dyrektora Muz. w Cieszynie] Franciszka Popiołku (Kraków, 31 X 1935, 22 XII 1938). - Par. Ewangelicko-augsburska Św. Marcina Kraków, księga zgonów, t. 6, fol. 10, nr 49/45. - BJ, rkps 6692: Korespondencja Seweryna Bóhma z l. 1879-1899, t. 5, k. 68-72 (listy R.: Wiedeń, 9III1897, Cieszyn, 19 III 1897, Łomna, 20 X 1897); rkps 8627: Korespondencja Władysława Orkana z l. 1891-1930, t. 24, k. 54 (pocztówka R., Kraków, 26 VII 1928); rkps 8638: Korespondencja Władysława Orkana z l. 1891-1930, t. 35, k. 45 (pocztówka R., b.d.); rkps 8672: Korespondencja Bronisławy z Chajkowskich Smreczyńskiej, l.v. Folejewskiej, z l. 1911-1936, t. 3, k. 10 (bilet wizytowy R., b.d.); rkps 9072: Korespondencja Waleriana Krycińskiego z l. 1874-1928, t. 3, k. 56-57 (list R., Kraków, 4 I 1905). - Bibl. Książąt Czartoryskich Kraków, rkps MNK 1562: Spis prac art. rzeźbiarza Jana Raszki ofiarowanych do zb. MNK w Krakowie przez wdowę po art. ob. [obywatelkę] Janinę Raszkową oraz fotografie niektórych prac (nadto także nieopisany wycinek prasowy z datą 20 XI 1915 oraz spis: W czasie okupacji niemieckiej 1940-44 wykonał następujące plakiety portretowe, b.d.). -Bibl. PAN Kraków, rkps 1992: Korespondencja Stanisława Tomkowicza z l. 1876-1932, k. 44-45 (list R., Wiedeń, 16 I 1901). - BN, rkps 7601: Korespondencja Jana Wantuły z l. 1895-1953, t. 5, k. 3-8 (list R., Kraków, 5 V 1929; listy Janiny Raszkowej, Kraków, 15 VI 1923 oraz b.d., w tym po 1945). - IS PAN, materiały Słownika art. pol., Feliks Kopera, nota biograficzna R., (b.d.), mpis; Jacek Strzałkowski, nota biograficzna R., (b.d.), mpis (z błędnymi informacjami); notatka Jurija Biriulowa, Lwów, 1998 (na podstawie prasy lw. oraz Gaz. Samborsko-Drohobyckiej); list Ireny Adamczyk z Muz. Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie, Cieszyn, 9 III 2005 (z wykazem prac R. oraz Józefa Raszki); listy Barbary Kozarskiej-Orzeszek z MSM, Wrocław, 14IV 2005, 18 V 2005, 31VIII 2005 (z wykazem prac R. oraz archiwaliów); M. Biernacka, Jan Raszka spis medali, medalionów i plakiet, 2005, mpis. - IS PAN, Zb. Specjalne, nr 808: Arch. wystawy paryskiej 1925, 5/lb, k. 14, 5/2a, k. 54, 5/2b, k. 52, 55, 10/2, k. 160, 13/5a, k. 165, 17/2b, k. 102-105, 18A/3, k. 137-139, 23/lb, k. 69-70, 28/2, k. 59; nr 1491: Spis art. nagrodzonych na wystawach w Zachęcie od 1923 r., s. 10 lv; nr 1663/11: Arch. Kazimierza Mityry. Dokumenty K. Mityry dotyczące okresu studiów, teczka nr 4, k. 132-139: Jan Raszka, Szkoła artyst. przemysłu w Krakowie, 1919, mpis, tenże, Nauka rysunku w naszym wychowaniu, 1919, mpis. — Muz. Wojska Pol. Warszawa, 15825A: Legiony Pol. [album fotografii rzeźb, medali i plakiet R.]. - Bibl. MSM, rkps III 4030: Pamiętnik śp. Prof. Jana Raszki 1871-1918, Pamiętnik śp. Prof. Jana Raszki 1918-39, (b.d.), mpis; rkps 1-38, 92-99, 111, 150, 151-155, 559: dokumenty i korespondencja R. (1900-1945). — Bibl. Ossolińskich, rkps 7486: Papiery TPSP we Lwowie. Dział I. Korespondencja 1884-1892, t. 40, k. 141-154 (listy R., Kraków, 9 V 1911, 23 III 1913, 30IV 1914, 27II 1918). - U córki R., Danuty Bieleckiej, Kraków, arch. R.: dokumenty, korespondencja, wycinki prasowe, zb. fotografii prac; nadto: Jan Raszka, Wykaz osobisty, b.d., kwestionariusz wypełniony przez Janinę Raszkową, b.d., Maria Fredro-Boniecka, Jan Raszka rzeźbiarz i medalier, (b.d.), mpis, spis prac R. sporządzony przez D. Bielecką, b.d., spis prac na wystawie „Jan Raszka legionista” w Muz. Śląska Cieszyńskiego w Cieszynie, 2004, mpis.

Informacje Grażyny Jakimińskiej z Muz. Historii m. Lublina (na temat pomnika Józefa Piłsudskiego).